

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

DIPLOMSKA NALOGA

EROLINDA SHAQIRI

KOPER, 2018

2018

DIPLOMSKA NALOGA

EROLINDA SHAQIRI

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Diplomska naloga

JAVNI SKLADI IN ŠTIPENDIJE
V REPUBLIKI SLOVENIJI

Koper, 2018

Mentor: izr. prof. dr. Matjaž Nahtigal

Erolinda Shaqiri

POVZETEK

V diplomski nalogi so obravnavani javni skladi s poudarkom na Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu. V teoretičnem delu so predstavljena zakonska oziroma teoretična izhodišča, povezana s pravno ureditvijo, kot so predstavitve pravnih oseb javnega prava in predstavitve javnih skladov Republike Slovenije po ZJS-1, in sicer štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada. V empiričnem delu pa je s pomočjo statističnih podatkov, objavljenih na spletni strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ), narejena analiza, s katero smo ugotovili število prejemnikov štipendij, ločili smo dijake in študente, povprečno štipendijo in porabljenih sredstev za vsako vrsto štipendij.

Ključne besede: javni skladi, Zakon o javnih skladih, osebe javnega prava, Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad, štipendije.

SUMMARY

The diploma thesis deals with public funds with an emphasis on the Public Scholarship, Development, Disability and Maintenance Fund. The theoretical part of thesis presents the legal bases or theoretical starting points related to the legal regulation of public funds according to the ZJS-1. The following are the legal entities governed by public law. The most emphasis will be on the presentation of public funds of the Republic of Slovenia according to the law ZJS-1. We will thoroughly present each fund separately and devote the most attention to the Public Scholarship, Development, Disability and Maintenance Fund according to the law ZSSR. The empirical part is followed by statistical data published on the website of the Ministry of Labor, Family, Social Affairs and Equal Opportunities (MDDSZ). An analysis of thesis was carried out to determine the number of scholarship recipients for students, the average scholarship and the funds used for each type of scholarship.

Key words: Public Funds, Public Funds Act, Public Law, Public Grants, Development, Disability and Maintenance Funds, scholarships.

UDK: 349.3(043.2)

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju izr. prof. dr. Matjaž Nahtigal, ki mi je pomagal in me usmerjal pri pisanju diplomske naloge.

Zahvaljujem se staršem, partnerju in vsem prijateljem, ki so me med študijem in izdelavo diplomske naloge podpirali.

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Namen in cilji raziskave	1
1.2	Metode za doseganje ciljev	2
2	Zakonska izhodišča	3
2.1	Javni sektor in javna uprava	3
2.2	Državna uprava	5
2.3	Pravne osebe javnega prava	5
2.3.1	Javne agencije	7
2.3.2	Javni zavodi	7
2.3.3	Javna podjetja	8
2.3.4	Javni skladi	8
3	Dejavnost, njegova opredelitev in temeljne značilnosti javnega sklada	9
3.1	Nasplošno o javnih skladih	9
3.1.1	Ustanovitelji in njihove pristojnosti	9
3.1.2	Akt o ustanovitvi	10
3.1.3	Sodni register	10
3.1.4	Odgovornost za obveznosti	10
3.1.5	Raznovrstne oblike javnih skladov	11
3.2	Obvezne sestavine	11
3.2.1	Ime	11
3.2.2	Sedež	12
3.3	Premoženje in kapital javnega sklada	12
3.3.1	Namensko premoženje	12
3.3.2	Povečanje in zmanjšanje namenskega premoženja	13
3.4	Sredstva za delovanje	13
3.5	Financiranje javnega sklada	13
3.6	Organi javnega sklada	14
3.6.1	Nadzorni svet	14
3.6.2	Pristojnosti	14
3.6.3	Pravice in odgovornosti	15
3.6.4	Direktor	15
3.7	Poslovanje	16
3.7.1	Poslovne knjige in poročila	16
3.7.2	Revidiranje	16
3.7.3	Razlogi za prenehanje javnega sklada	17
3.7.4	Postopek likvidacije	17
4	Vrste javnih skladov	19
4.1	Javni sklad za razvoj malega gospodarstva	19

4.2	Sklad Republike Slovenije za nasledstvo in visokem predstavniku Republike Slovenije za nasledstvo	19
4.3	Javni sklad Republike Slovenije za regionalni razvoj in razvoj podeželja	20
4.4	Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije	20
4.5	Javni sklad za kulturne dejavnosti	21
4.6	Filmski sklad Republike Slovenije	21
4.7	Slovensko okoljski javni sklad/Eko sklad	22
4.8	Stanovanjski sklad Republike Slovenije	23
4.9	Slovenski javni nepremičninski sklad	23
4.10	Javni sklad Republike Slovenije za podjetništvo	24
4.11	Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad	24
5	Štipendiranje	26
5.1	Financiranje in upravičenci štipendij	26
5.2	Vrste štipendij	29
5.2.1	Državna štipendija	29
5.2.2	Zoisove štipendije	32
5.2.3	Štipendije za deficitarne poklice	33
5.2.4	Štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu	33
5.2.5	Štipendije Ad futura	35
5.2.6	Kadrovske štipendije	36
5.3	Prejemanje štipendije v primeru ponavljanja letnika in podaljšanja študentskega statusa	37
5.4	Izplačevanje štipendij	38
5.5	Mirovanje štipendijskega razmerja	38
5.6	Prenehanje štipendijskega razmerja	39
5.7	Vračilo štipendije	39
5.8	Odpis vračila štipendije	40
5.9	Novela Zakona o štipendiranju	40
6	Sklep	42
	Literatura	44
	Pravni viri	45

SLIKE

Slika 1: Pravne osebe javnega prava	6
---	---

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Javni sektor.....	4
Preglednica 2: Dodatek za uspeh za dijake	30
Preglednica 3: Dodatek za uspeh za študenta.....	30
Preglednica 4: Državne štipendije.....	31
Preglednica 5: Zoisove štipendije	32
Preglednica 6: Deficitarne štipendije	33
Preglednica 7: Štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu.....	34
Preglednica 8: Neposredne kadrovske štipendije.....	37
Preglednica 9: Posredne kadrovske štipendije	37

KRAJŠAVE

JR	Javni razpis
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
RRA	Regionalna razvojna agencija
RŠ	Razpis štipendij
ZDU	Zakon o državni upravi
ZGD	Zakon o gospodarskih družbah
ZJS	Zakon o javnih skladih
ZJSKD	Zakon o Javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti
ZJSRS	Zakon o javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu
ZSKS	Zakon o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov
ZSNVPN	Zakon o Skladu Republike Slovenije za nasledstvo in visokem predstavniku Republike Slovenije za nasledstvo
ZSPDPO	Zakon o stvarnem premoženju države, pokrajin in občin
ZSRR	Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja
ZŠtip	Zakon o štipendiranju
ZVO	Zakon o varstvu okolja

1 UVOD

Kot je razvidno iz naslova, je tema diplomske naloge težave in pravna ter zakonska določila stvarnega premoženja države, kamor spada tudi štipendiranje. Zakon o stvarnem premoženju države, pokrajin in občin v 3. členu (ZSPDPO, Ur. l. RS, št. 14/2007) navaja, da je namenjen osebam javnega prava: državi, samoupravnim lokalnim skupnostim, javnim zavodom, javnim gospodarskim zavodom, javnim agencijam, javnim skladom in javnim podjetjem. Za pravne osebe javnega prava je značilno, da je v njihovi pristojnosti izvajanje javnih nalog, javnih dejavnosti ali opravljanje javne službe. Delujejo v javnem interesu. Javni skladi spadajo med osebe javnega prava kot paradržavne organizacije. Velikokrat se zaradi strukture enačijo z ustanovami, saj kot ključen element vsebujejo določeno premoženje. Poleg tega pa imajo tako kot ustanove enako organizacijsko strukturo in so ustanovljeni z določenim namenom (Grafenauer in Brezovnik 2006, 256).

Mnogi teoretiki trdijo, da pojma javnih skladov kot statusne oblike Slovenija ne pozna. Večina skladov je namreč delovala kot gospodarska družba. Pred sprejetjem zakona pa so bili ti namenjeni zgolj osebam na javnopravnem področju. Beseda »sklad« je torej uporabljena na preširok način, saj bi lahko za določene javne zadeve uporabili ime »zavod« (Bohinc 2005, 368–369).

1.1 Namen in cilji raziskave

Osrednji namen diplomske naloge je s študijo zakonodaje in literature ter pravne prakse preučiti javne sklade kot pravne osebe javnega prava v slovenskem pravnem sistemu. V uvodnem delu bo razlaga temeljnih pojmov kot pomoč pri lažjem razumevanju in interpretaciji obravnavane tematike. Nadaljevanje bo namenjeno splošni opredelitvi pojma javni sklad in predstavitvi temeljnih pravno relevantnih virov. Opredelili bomo različne vrste javnih skladov na območju Republike Slovenije. Sledi predstavitev posameznih vrst javnih skladov.

Eden izmed osrednjih namenov diplomskega dela je podrobnejša predstavitev Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada ter njegovo delovanje v praksi. Za to temo smo se odločili zaradi problematike dostopnosti študentov, ki nimajo slovenskega državljanstva, do štipendij tega sklada. V diplomskem delu se bomo ukvarjali z vsemi vrstami štipendij, ki jih imamo v Sloveniji, ter z njihovim financiranjem. Predstavili bomo, kdo so upravičenci posameznih štipendij in kakšni so pogoji za trajanje, mirovanje ter prenehanje štipendij. Statistično bomo prikazali število vloženih vlog za štipendije in njihovo uveljavljanje glede na določeno obdobje. Cilji teoretičnega dela diplomske naloge so:

- opredeliti pojme pravnih oseb javnega prava,

- opredeliti pojem javnega sklada,
- opredeliti zakonska izhodišča, podrobno analizirati Zakon o javnih skladih in Zakon o javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu,
- podrobneje predstaviti javni sklad za razvoj kadrov in štipendij,
- predstaviti problematiko dostopnosti študentov, ki nimajo slovenskega državljanstva, do štipendij tega sklada,
- statistično prikazati število vloženih vlog za štipendije in njihovo uveljavljanje glede na določeno obdobje.

Cilji raziskave so:

- na podlagi podatkov, ki so objavljeni na spletni strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju MDDSZ), ugotoviti število prejemnikov štipendij za študente in dijake, povprečne štipendije ter porabljenih sredstev,
- interpretirati in analizirati pridobljene podatke,
- predstaviti problematiko štipendiranja študentov s tujim državljanstvom,
- opredeliti upravičence, način dodelitve, odvzem in namen štipendiranja.

1.2 Metode za doseganje ciljev

Za izdelavo diplomske naloge bomo v teoretičnem delu uporabili sekundarne vire in podatke, ki jih bomo nadgradili s statistiko MDDSZ. V teoretičnem delu bomo predstavili pravne osebe javnega prava. Posebej bomo predstavili javne sklade Republike Slovenije. Osredotočili se bomo na Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije. Veliko poudarka bomo namenili analizi raziskovalnega vprašanja: dostopnost do štipendij za dijake in študente, ki niso državljani Republike Slovenije. V teoretičnem delu bomo predstavili, kdo so upravičenci štipendij in kakšni so pogoji za trajanje, mirovanje ter prenehanje štipendij. Analizirali bomo število prejemnikov štipendij, ter povprečne štipendije in porabljenih sredstev za vsako štipendijo posebej.

2 ZAKONSKA IZHODIŠČA

V tem poglavju bodo predstavljeni temeljni pravni pojmi, ki so ključni za razumevanje javnih skladov in njihovo delovanje. Na začetku poglavja bo predstavljen Zakon o javnih skladih (ZJS-1, Ur. l. RS, št. 77/2008, 8/2010). Sledi predstavitev osnovnih pojmov, s katerimi bomo lažje analizirali dejavnosti javnih skladov, in podrobnejša predstavitev vseh vrst javnih skladov. Na koncu poglavja je predstavljen Zakon o javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu (ZJSRS, Ur. l. RS, št. 78/2006, 106/2012, 39/2016), število prejemnikov štipendij, povprečne štipendije ter porabljena sredstva.

2.1 Javni sektor in javna uprava

Slovenski strokovnjaki na področju javnega sektorja si glede njegove definicije niso enotni. Setnikar-Cankar pravi, da javni sektor zajema vse tiste organizacije, ki opravljajo družbene in gospodarske javne dejavnosti, pri čemer gre za dejavnosti netržnega značaja, kar se kaže s proračunskim financiranjem (Setnikar-Cankar 1997, 69).

Trpin trdi, da v javni sektor spada vse tisto, kar je v lasti države, ne glede na to, iz katerega področja izhaja. Nadalje je javni sektor mogoče opredeliti tudi s primerjavo razlik med javnim in zasebnim sektorjem predvsem glede na razlike v poslanstvu, ciljih in načinu upravljanja (Trpin 1997, 115).

Virant (1998, 4) pa navaja, da je javni sektor večpomenski. Organizacijska definicija javnega sektorja je, da v javni sektor spadajo vse osebe javnega prava, to je pravne osebe, ki so bile ustanovljene za uresničevanje javnih interesov. Tem pravnim osebam država zagotavlja pravno subjektiviteto in določena pooblastila. Po Zakonu o javnih uslužbencih javni sektor sestavljajo državni organi, uprave samoupravnih lokalnih skupnosti, javni skladi, javne agencije, javni zavodi in javni gospodarski zavodi ter ostale osebe javnega prava, če so posredni uporabniki državnega proračuna ali proračuna lokalne skupnosti (ZJU, Ur. l. RS, št. 63/2007.1. člen).

Strokovnjaki javni sektor najpogosteje opredeljujejo kot zbir nepridobitnih oziroma neprofitnih organizacij. Osnovna značilnost teh organizacij je nepridobitnost, njihov cilj ni ustvarjanje dobička na trgu, ampak trajno zagotavljanje omejenih dobrin najširšemu krogu uporabnikov. Javna uprava in javni sektor sta med seboj neločljivo povezana, javni sektor je pod nadzorom javne uprave, ki ga vodi in nadzoruje.

Preglednica 1: Javni sektor

<i>Javni sektor</i>					
Javna uprava		Nosilci javnih pooblastil in izvajalci			
		Javnih služb			
Regulatorna funkcija			Pospeševalna Funkcija	Izvajalska funkcija	
Državni organi	Državna uprava	Lokalna samouprava	Javne agencije	Javni skladi	Javni (gospodarski zavodi)

Vir: Trpin 1997, 69.

Pojem javne uprave se v veliki meri nanaša na obravnavo materialnopravnih in organizacijsko pravnih vprašanj, ki zadevajo ureditev področja javne uprave. Te pa ni mogoče obravnavati le na pravnem področju, ampak tudi na ekonomskem, socialnem, informativnem in drugih (Grafenauer in Brezovnik 2006, 5).

Javno upravo lahko definiramo tako s funkcionalnega kot z organizacijskega vidika. Torej gre za upravljanje v javnih zadevah predvsem na področju izvršilne veje oblasti (funkcionalni vidik) in predstavlja vrsto pravnih subjektov, ki izvajajo določene funkcije javne uprave (organizacijski vidik) (Virant 2004, 21).

Javna uprava je funkcionalno opredeljena za upravljanje na področju izvršilnega aparata, vendar poleg tega zajema tudi tri pomembnejše funkcije – servisno (zagotavljanje javnih storitev in dobrin), regulatorno (izdajanje pravnih pravil) in pospeševalno (pospeševanje izvajanja funkcij družbe preko oseb javnega prava) (Trpin 2013, 39–41).

Področje javne uprave bi lahko z vidika primerjave povezali tudi s področjem javnega upravljanja, saj njena učinkovitost vpliva na njegovo kakovost. Javna uprava je torej sestavljena iz državne uprave, občinske uprave in »nedržavne uprave« (npr. nosilci javnih pooblastil) (Virant 2009, 19–20).

Ne smemo pozabiti, da so se na področju Slovenije v preteklosti zgodile korenite spremembe v političnem in pravnem sistemu, ki so zadevale tudi javno upravo. Posledično so se pojavljale težnje po preobrazbi/reformi sistema javne uprave, saj so želeli povečati učinkovitost upravnih sistemov, oblikovanje novih institucij s področja uprave in vključevanje Slovenije na mednarodno področje. Eden izmed pglavitnih ciljev reforme javne uprave je nedvomno strukturna in funkcionalna rekonstrukcija javne uprave in izboljšave glede učinkovitosti. Preobrazba se je opredelila na dva vidika, funkcionalni in institucionalni. Funkcionalni vidik je širil potrebo po boljšem in posledično učinkovitejšem funkcioniranju,

medtem ko je institucionalni zajemal upravne enote, lokalno samoupravo, javne službe in sistem varstva pravic posameznikov (Dujčić 1997, 211–214).

2.2 Državna uprava

Državna uprava velja za del izvršilne veje oblasti, ki izvaja upravne naloge. Svoje delo opravlja samostojno. Pri tem mora spoštovati ustavo, zakone in druge predpise Zakona o državni upravi (ZDu-1, Ur. l. RS, št. 113/2005, 1. in 2. člen).

V primerjavi z javno upravo je pojem državne uprave bistveno ožji, saj se nanaša le na področje države, medtem ko javna uprava zajema tudi lokalno samoupravo, nosilce javnih pooblastil in izvajalce javnih služb. Če pogledamo z drugega vidika, pa državna uprava predstavlja bistvo javne uprave. Namreč opredeljena je kot sistem, s katerim se izvajajo politične odločitve (Virant 2004, 63).

Pojem državne uprave lahko predstavimo tudi funkcionalno in organizacijsko. Funkcionalni vidik državne uprave predstavlja izvajanje dejavnosti in opravljanje nalog s področja izvršilne veje ter uresničevanje pravnega reda v državi. Kakor javna uprava se tudi institut državne uprave v funkcionalnem smislu deli na tri temeljne funkcije, in sicer servisno, regulatorno in pospeševalno. Organizacijski vidik pa opredeljuje predvsem aktivnosti državne uprave v okviru vlade, upravnih enot, samoupravnih lokalnih skupnosti, podjetij, posameznikov (z javnimi pooblastili) in drugih (Grafenauer in Brezovnik 2006, 49–50).

2.3 Pravne osebe javnega prava

Pravna oseba je temeljni institut evropskega pravnega sistema in je bila v preteklosti deležna številnih obravnav in opredelitev strokovnjakov. Pravno osebo je poznalo že rimsko pravo, kjer se je uveljavilo stališče, da so nosilci pravic in obveznosti poleg fizičnih tudi pravne osebe. Na osnovi tega stališča je rimsko pravo razvilo dve vrsti pravnih oseb, korporacije in ustanove. Korporacije kot skupnost fizičnih oseb so poznali že klasične, ustanove, ki so bile ustanovljene za določen namen, večinoma dobrodelen, pa so bile priznane kasneje. Rimsko pravo je že poznalo javnopravne korporacije, kamor je uvrščalo državo in občine ter zasebnopravne korporacije, ki so služile zasebnim interesom. Prav tako so poznali različne sisteme ustanovitve korporacij (Trstenjak 2003, 61).

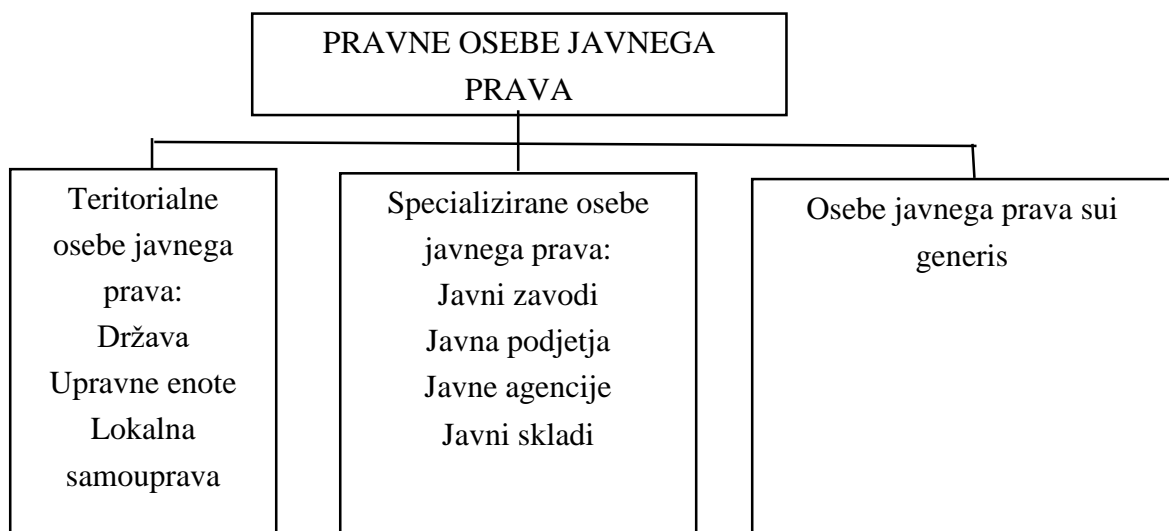
Praviloma definicije pravne osebe v zakonu ne najdemo, saj ta ni namenjen določanju definicij, to je po mnenju avtorice Trstenjak naloga teorije, ki pa je obsežna in nima enotnih stališč (Trstenjak 2003, 52).

Pravne osebe veljajo za nosilke t. i. pravne sposobnosti, kar pomeni biti nosilec z zakonom predpisanih pravic in dolžnosti. Zaradi razlikovanja med javnim in zasebnim pravom se posledično tudi pravne osebe delijo v dve kategoriji:

1. pravne osebe zasebnega prava,
2. pravne osebe javnega prava.

Razlikovati jih je mogoče v tem, da so osebe zasebnega prava ustanovljene z zasebnim aktom in delujejo v korist zasebnih subjektov. Bistvena lastnost oseb javnega prava je izvajanje nalog javnega interesa, kar pomeni, da delujejo v javno korist. Ustanovljene so na podlagi zakonov, upravnih aktov ali aktov s področja javne uprave (Grafenauer in Brezovnik 2006, 243).

Pravne osebe javnega prava bi lahko razvrstili med teritorialne osebe javnega prava (država, upravne enote, lokalna samouprava), specializirane osebe javnega prava (javni zavodi, javna podjetja, javne agencije, javni skladi) in osebe sui generis.

Slika 1: Pravne osebe javnega prava

Vir: Trpin 2013, 78.

Lahko trdimo, da je država tista, ki potrebuje pravno osebnost, da lahko stopa v pravna razmerja z določenimi subjekti in oblikuje pravni red. Država je sicer zapletena in kompleksna institucija, vendar potrebuje pravno osebnost, da lahko sklepa pravna razmerja. Na podlagi navedenega država, skupaj z lokalno samoupravo in regulatornimi javnimi agencijami, spada v kategorijo regulatornih oseb javnega prava. Poleg teh pa obstajajo še servisne in pospeševalne osebe javnega prava, med katere uvrščamo specializirane osebe javnega prava (Trpin 2013, 73–77).

2.3.1 Javne agencije

Javne agencije sodijo v skupino paradržavnih organizacij, ki jih uvrščamo med specializirane osebe javnega prava. Pojavljajo se na državnem ali na lokalnem nivoju. Ustanovijo se zlasti za učinkovitejše opravljanje regulatornih, razvojnih, strokovnih in nadzorstvenih nalog v okviru javnega interesa (Bohinc 2005, 418).

Njihovo pravno podlago predstavlja Zakon o javnih agencijah (ZJA, Ur. l. RS, št. št. 52/2002, 51/2004, 1. člen) , ki jo definira kot statusno obliko osebe javnega prava.

Agencije so lahko ustanovljene s strani Republike Slovenije ali lokalne samouprave. Medsebojne pravice in obveznosti ustanoviteljev pa se dogovorijo s pogodbo in ustanovitvenim aktom. Ko je agencija vpisana v sodni register, pridobi tudi pravno sposobnost. Zakon določa, da lahko v imenu države vlada izvaja nekatere pravice in obveznosti (5. in 6. člen ZJA).

Tudi agencija ima določeno organizacijsko strukturo, na podlagi katere izvaja različne funkcije. Za razliko od javnega zavoda se tukaj pojavljata zlasti svet javne agencije in direktor.

2.3.2 Javni zavodi

Javni zavodi v Republiki Sloveniji so za razliko od drugih evropskih držav urejeni s splošnimi zakoni. V slovenskem pravnem sistemu jih torej ureja Zakon o javnih zavodih. V Evropski uniji pa je njihova ureditev izredno neenotna in prezapletena (Bohinc 2005, 278).

Ustanovljeni so z namenom opravljanja negospodarskih javnih služb na različnih področjih (npr. zdravstvo, šolstvo, kultura, varstvo otrok, zavarovanje). Uvrščamo jih med pravne osebe, razen če zakon ali odlok občine ne določa drugače. Zavodi so lahko ustanovljeni le takrat, ko imajo dovolj sredstev, potrebnih za ustanovitev in z izpolnitvijo zakonsko določenih pogojev. Treba je sprejeti tudi t. i. ustanovitveni akt z bistvenimi podatki zavoda, ki je kasneje vpisan v sodni register. Na podlagi vpisa v register javni zavod pridobi pravno sposobnost (Grafenauer in Brezovnik 2006, 236–237).

Kot vsaka pravna oseba imajo tudi zavodi svojo organizacijsko strukturo, kar je definirano z Zakonom o zavodih (ZZ, Ur. l. RS, št. 12/1991, 8/1996, 36/2000, 29.– 44. člen):

- svet zavoda,
- direktor,
- strokovni vodja,
- strokovni svet.

2.3.3 Javna podjetja

Javna podjetja spadajo med gospodarske javne službe, katerih glavni namen je pridobitna dejavnost. Ustanovljena so lahko s strani vlade ali lokalne samouprave, večinoma pa v obliki kapitalskih gospodarskih družb. Bistveno vlogo ima koncesija, oblika pooblastila za opravljanje in izvajanje javne službe, ki se podeli osebi zasebnega prava. Javno podjetje je torej koncesionirano, kar pomeni, da mora koncedent sprejeti koncesijski akt, na podlagi katerega pridobi pravico do izvajanja dejavnosti javne službe (Grafenauer in Brezovnik 2006, 232–233).

2.3.4 Javni skladi

Javni skladi spadajo med osebe javnega prava kot paradržavne organizacije. Velikokrat se zaradi strukture enačijo z ustanovami, saj kot ključen element vsebujejo določeno premoženje. Poleg tega pa imajo tako kot ustanove enako organizacijsko strukturo in so ustanovljeni z določenim namenom (Grafenauer in Brezovnik 2006, 256).

Na področju Republike Slovenije se je večina skladov pred zakonsko ureditvijo ukvarjala predvsem s financiranjem dejavnosti. Celotno področje je bilo nesistematično urejeno in neenotno organizirano. Šele po sprejetju Zakona o javnih skladih leta 2000 so se zadeve začele izboljševati. Javni skladi so tako z organizacijskega vidika postali enotnejši, pristojnosti in ureditve so postale skladno urejene in sklad je bil določen kot pravna oseba (Flucher 2004, 33–34).

V nadaljevanju sledi podrobnejša predstavitev javnih skladov in temeljnih konstitutivnih elementov ter določene vrste javnih skladov v Republiki Sloveniji.

3 DEJAVNOST, NJEGOVA OPREDELITEV IN TEMELJNE ZNAČILNOSTI JAVNEGA SKLADA

Javni skladi so ena izmed specializiranih oseb javnega prava, ki jih podrobneje ureja ZJS-1. V nadaljevanju bo poudarek na interpretaciji in dejavnosti, opredelitvi ter bistvenih značilnostih javnih skladov.

3.1 Nasplošno o javnih skladih

V našem pravnem sistemu so javni skladi urejeni z že omenjenim Zakonom o javnih skladih. Javni sklad je pravna oseba javnega prava. Ustanovitelj ga ustanovi glede na določeno področje za izvajanje svoje politike (2. člen ZJS-1). Javni sklad ustanovijo občina, pokrajina ali država. Če je več ustanoviteljev, se morajo v aktu o ustanovitvi urediti medsebojne pravice in obveznosti. Ustanoviteljske pravice Vlade Republike Slovenije ustanovi in izvaja javni sklad v imenu države. Ustanoviteljske pravice sveta pokrajine ustanovi in izvaja javni sklad v imenu pokrajine. Ustanoviteljske pravice občinskega sveta ustanovi in izvaja javni sklad v imenu občine (4. člen ZJS-1).

3.1.1 Ustanovitelji in njihove pristojnosti

Sklad se ustanovi za izvajanje socialne, stanovanjske, kmetijske, kulturne, okoljske, prostorske, naravovarstvene in rudarske politike ustanovitelja. Spodbuja razvoj na določenem področju, upravlja nepremičnine ustanovitelja in poravnava njegove dolgoročne obveznosti. Sklad spodbuja ustvarjalnosti v znanosti, kulturi in izobraževanju z dodeljevanjem nagrad, štipendij, šolnin, financiranjem projektov in drugačnimi oblikami spodbud. Izvaja druge dejavnosti, določene z zakonom (3. člen ZJS-1).

Po 13. členu ZJS-1 lahko ustanovitelj odloča o:

- imenovanju in razrešitvi članov uprave ter nadzornega sveta,
- povečanju oziroma zmanjšanju vrednosti namenskega premoženja,
- razporejanju in uporabi pozitivnega rezultata poslovanja,
- drugih zadevah, določenih z zakonom oziroma ustanovitvenim aktom.

Po zakonu ima ustanovitelj vrsto temeljnih pristojnosti, na podlagi katerih odloča o zadevah, povezanih s premoženjem, kadrovskih vprašanjih in drugih. Pomembno je poudariti, da velja med različnimi skladi na področju Republike Slovenije raznolikost v ustanoviteljskih pravicah – torej vlada velika neenotnost na področju sestave upravljanja (Bohinc 2005, 376).

3.1.2 Akt o ustanovitvi

Je temeljni akt, ki je potreben za ustanovitev javnega sklada. Sprejet je s strani ustanoviteljev, torej države ali lokalne samouprave. Vendar ZJS-1 navaja, da lahko tudi vlada in svet lokalne skupnosti nastopata v imenu ustanovitelja in posledično v njunem imenu ustanovita sklad.

ZJS-1 v 5. členu navaja bistvene podatke, ki jih mora vsebovati ustanovitveni akt:

- namen, ime in sedež,
- vrednost namenskega premoženja, pristojnosti organov,
- sestava organov, javnega sklada ter število in mandatne dobe članov teh organov,
- vrste premoženja, ki bo kot namensko premoženje vloženo ob ustanovitvi javnega sklada,
- čas, za katerega je javni sklad ustanovljen, če je ustanovljen za določen čas,
- ocenjeno višino ustanovitvenih stroškov in sredstev, potrebnih za začetek dela javnega sklada,
- druga vprašanja, za katera ta ali drug zakon določa, da morajo biti urejena v ustanovitvenem aktu.

3.1.3 Sodni register

Javni skladi se po ustanovitvi kot pravne osebe vpišejo v sodni register, ki predstavlja evidenco vseh temeljnih podatkov pravnih oseb. V trenutku, ko so podatki vpisani v register, javni sklad pridobi pravno sposobnost. Biti mora nosilec pravic in obveznosti. Ne smemo pa pozabiti, da se vanj ne vpisujejo le podatki o pravni osebi, ampak tudi namensko premoženje. Pomembno je omeniti, da mora ustanovitelj sprva sprejeti ustanovitveni akt, izdati sklep o imenovanju organov in izvesti dejanja za prenos premoženja, ter vsa ta dokazila in akte priložiti vpisu v sodni register (6. člen ZJS-1).

3.1.4 Odgovornost za obveznosti

Pojem odgovornosti je lahko uporabljen v več kontekstih, in sicer lahko pomeni odgovornost za določene prekrške, kazniva dejanja, delovanja. Odgovornost je lahko objektivna (za škodo, ki jo povzroči stvar) in subjektivna (za škodo, povzročeno s strani fizične ali pravne osebe). V primeru, ki ga obravnavamo v diplomski nalogi, je ta izrazito subjektivna, saj zadeva pravne osebe, ki so nosilke pravic in obveznosti. Javni sklad kot pravna oseba za svoje obveznosti odgovarja upnikom, če te nastanejo z določenim namenom. Te se lahko nanašajo na ustanovitev sklada, vrednost namenskega premoženja in druge obveznosti. Pomembno je poudariti, da država oziroma lokalna samouprava za obveznosti sklada ne odgovarjata. Če obveznosti nastanejo z namenom, bo javni sklad odgovarjal z namenskim premoženjem. V primeru odsotnosti namena bo sklad deloval v skladu z določili, ki mu jih ponuja ZJS (Bohinc 2005, 371).

Zakon tako izrecno navaja dolžnost ustanovitelja in katera sredstva morajo biti zagotovljena za pravilno delovanje sklada. Ustanovitelj mora poskrbeti za vso potrebno opremo in poslovne prostore, da se zagotovijo denarna sredstva in začne delo (8. člen ZJS-1).

3.1.5 Raznovrstne oblike javnih skladov

Poznamo tri temeljne oblike, v katerih se lahko ustanovi javni sklad:

- javne ustanove,
- javni nepremičninski skladi,
- javni finančni skladi.

Kriterij, ki določa, v kateri obliki bo sklad ustanovljen, je namen. Javne ustanove se tako ustanovijo za spodbujanje ustvarjalnosti in razvoja na določenih področjih (npr. štipendije, nagrade). Nanaša se predvsem na področje kulture, izobraževanja in znanosti. Javni nepremičninski sklad ima bistven pomen pri poslovanju z nepremičninami, ki predstavljajo tudi njegovo premoženje. Ne nazadnje pa je javni finančni sklad ustanovljen z namenom razvoja na področjih poroštev in dodeljevanja kreditov, pa tudi drugih zadev, če jih zakon izrecno določa (Trpin 2000, 180).

3.2 Obvezne sestavine

Javni sklad mora, še preden začne upravljanje svoje dejavnosti, določiti obvezne sestavine, ki se nanašajo na ime in sedež, premoženje ter registracijo. Predstavljajo elemente, ki morajo biti izpolnjeni, da javni sklad začne svojo dejavnost.

3.2.1 Ime

V slovenskem pravnem sistemu je ime sklada z vidika zakonov pomanjkljivo urejeno, zato se lahko nanašamo na korporacijsko pravo, ki vsebuje načela gospodarskega prava. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1, Ur. l. RS, št. 65/09, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13) v 12. členu enači besedo firma z imenom, ki se uporablja za poslovanje skladov.

Temeljni zakon ureditve javnih skladov navaja bistvene elemente imena:

- poimenovanje »javni sklad«,
- namen,
- ime ustanovitelja (5. člen ZJS-1).

3.2.2 Sedež

Če ponovno vzamemo za primerjavo ZGD-a, ta navaja, da je sedež določen bodisi po kraju opravljanja dejavnosti bodisi po kraju vodenja poslov ali pa kjer deluje poslovodstvo (30. člen ZGD-1). Medtem pa ZJS-1 v 5. členu navaja, da mora biti sedež v Republiki Sloveniji. Torej ZGD ponuja veliko več opcij glede določitve sedeža, ZJS pa prav specifično določa, da je to lahko samo v Republiki Sloveniji.

3.3 Premoženje in kapital javnega sklada

Vsaka pravna oseba potrebuje določena denarna sredstva za začetek poslovanja. Tudi javni skladi za doseganje namena potrebujejo vrsto premoženja, s katerim razpolagajo in upravljajo v skladu z namenom ustanovitve.

Brez premoženja oz. denarnih sredstev ne moremo ustanoviti ali začeti z neko dejavnostjo. V javnih skladih ločimo namensko premoženje in sredstva za delo sklada. Med njima obstajajo razlike in med seboj se ne dopolnjujeta, kar pomeni, da se namensko premoženje ne more uporabiti za sredstva, namenjena delu (Trpin 2000, 182).

3.3.1 Namensko premoženje

Med namenskim premoženjem in premoženjem, zagotovljenim s strani ustanovitelja, obstaja razlika. V premoženje, zagotovljeno s strani ustanovitelja, spadajo sredstva za delovanje javnega sklada. Namensko premoženje pa ima bistven pomen pri zagotovitvi namena. V okviru tega nam je dovoljena tudi izvršba za zavarovanje in poplačilo terjatev, ki so nastale kot posledica upravljanja premoženja (Trstenjak 2003, 146).

Kasnejša dopolnitev zakona ZJS-1 v 7. členu navaja, kolikšna mora biti vrednost namenskega premoženja za ustanovitev javnega sklada. Namreč država ali lokalna samouprava morata nameniti premoženje v višini 30.000.000 evrov, občine pa okoli 10.000.000 evrov. Javni sklad z vplačilom premoženja posledično postane njegov zakoniti lastnik.

Poleg denarne oblike obstaja tudi možnost vložitve stvarnih vložkov. Mednje sodijo tako pravice, predmeti (premoženjske narave) kot tudi vrednostni papirji in drugo premoženje z vidika financ. Če vzamemo kot primer javni nepremičninski sklad, so torej stvarni vložki nepremičnine. Pri določitvi primerne stvarnega vložka ima pomembno vlogo cenilec oziroma revizor, ki prepreči morebitno preplačilo oziroma premajhno vplačilo v primerjavi z denarnimi sredstvi (Grafenauer in Brezovnik 2006, 258).

3.3.2 Povečanje in zmanjšanje namenskega premoženja

Pri povečanju in zmanjšanju namenskega premoženja se srečujemo s sočasnim povečanjem/zmanjšanjem kapitala javnega sklada. Namensko premoženje se skupaj s kapitalom poveča na dva načina:

- vplačilo dodatnega namenskega premoženja s strani ustanovitelja v kapital javnega sklada,
- razporeditev presežka prihodkov nad dohodki v kapital javnega sklada (10. člen ZJS-1).

Zakon v naslednjih odstavkih 10. člena navaja, da se dodatno premoženje zagotovi s sklepom, v katerem se določi vrsta in njegova vrednost. Vsako povečanje kapitala mora biti vpisano v sodni register, predlog vpisa pa predloži direktor javnega sklada.

Zmanjšanje premoženja in kapitala pride v poštev v naslednjih dveh primerih:

- z izplačilom določenega dela premoženja ustanovitelju in hkrati z zmanjšanjem kapitala javnega sklada v isti vrednosti,
- s pokritjem presežka pri odhodkih nad prihodki v okviru poslovanja sklada (11. člen ZJS-1).

V drugem odstavku 11. člena zakon določa, da lahko ustanovitelj s pisnim sklepom zahteva denarno izplačilo, le če se šteje, da javni sklad razpolaga s premoženjem, ne da bi ga potreboval za izvajanje namena.

Če se kapital ustanovitelja (npr. države) zmanjša pod 30.000.000 evrov, mora ta vplačati še dodatno namensko premoženje ali začeti likvidacijo. Vsako zmanjšanje kapitala mora biti vpisano v sodni register, ki ga kot pri povečanju predloži direktor (peti in šesti odstavek 11. člena ZJS-1).

3.4 Sredstva za delovanje

Država ali lokalna samouprava morata javnemu skladu omogočiti sredstva, na podlagi katerih lahko začne delovati. Zagotovljeni morajo biti prostori, oprema in druga sredstva, ki sicer ostanejo v lasti ustanovitelja, vendar se prepustijo v uporabo javnemu skladu. Treba je vedeti, da se v kapital sklada ne prišteva premoženje, ki ga sklad potrebuje za uporabo. Prav tako se tako premoženje ne vpiše v sodni register (8. člen ZJS-1).

3.5 Financiranje javnega sklada

Javni skladi so namenjeni financiranju različnih področij v okviru katerih delujejo – financiranje štipendij, izobraževanja, kulturnih projektov, stanovanjskih posojil itd.

Financiranju delovanja sklada se namenijo vsi presežki iz prihodkov nad odhodki iz preteklega poslovnega leta, ki so bili ugotovljeni v računovodskih izkazih. V primeru ostanka presežka se lahko ta nameni za povečanje premoženja in kapitala ali pa se ne razporedi. Pri pokrivanju primanjkljaja se v primeru, če sredstva za financiranje ne zadoščanja, uporabi nerazporejeni presežek iz preteklih let poslovanja, ali pa zmanjša kapital javnega sklada, če presežkov ni (40. člen ZJS-1).

Poleg primanjkljaja pa so mogoči tudi presežki, ki nastanejo na podlagi dela javnega sklada. V primerjavi s primanjkljajem se tudi presežek preteklega leta pokriva iz nerazporejenih presežkov. Če se zgodi, da jih ni, se v tem primeru lahko zmanjša osnovni kapital ali ta presežek pokrije iz proračuna javnega sklada (drugi odstavek 41. člena ZJS-1).

3.6 Organi javnega sklada

Starejša različica zakona navaja nadzorni svet in upravo kot temeljna organa. Medtem ko novejša dopolnitev zakona (ZJS-1) upravo zamenja z direktorjem oz. direktorico.

3.6.1 Nadzorni svet

Nadzorni svet je sestavljen iz predsednika in šestih članov. Te pa imenuje in razrešuje ustanovitelj na predlog ministra. Mandat članov nadzornega sveta traja pet let s ponovno možnostjo imenovanja. R. Bohinc navaja določbo, ki pravi, da je predsednik nadzornega sveta po funkciji pristojni minister, če je ustanovitelj država, župan ali lokalna samouprava (Bohinc 2005, 377).

Novejši popravek Zakona o javnih skladih (ZJS-1) mandatno dobo skrajša za eno leto in poveča število članov – najmanj trije, največ pa sedem. Načelo nezdržljivosti funkcij ima velik pomen pri državnih funkcionarjih in drugih organih, saj se nanaša na to, da so njihove funkcije nezdržljive s preostalimi funkcijami na enakem področju delovanja. Torej oseba, ki opravlja delo člana državnega sveta, ne more biti hkrati poslanec v državnem zboru. Enako je pri članih nadzornega sveta, ti namreč ne morejo biti osebe javnega sklada ali drugi, ki opravljajo določeno dejavnost, ki je nezdržljiva s članstvom nadzornega sveta.

3.6.2 Pristojnosti

Nadzorni svet skrbi, da javni sklad deluje skladno z namenom, zaradi katerega je bil ustanovljen in sprejme splošne pogoje poslovanja javnega sklada. Nadzorni svet pregleda poslovne knjige in dokumentacijo javnega sklada. Predlaga imenovanje in razrešitev

direktorja javnega sklada in poda soglasje direktorju k notranji organizaciji javnega sklada. Nadzorni svet pripravi pisna poročila ustanovitelju. V njih povzame stališče do finančnega in poslovnega načrta ter do poslovnega poročila javnega sklada. Razporeja presežek prihodkov nad odhodki in pokrivanje presežka odhodkov nad prihodki javnega sklada. Nadzorni svet predlaga revizorja. Pripravi poročilo o posameznih poslih javnega sklada na zahtevo ustanovitelja (16. člen ZJS-1).

3.6.3 Pravice in odgovornosti

Najpomembnejša funkcija je torej nadzorstvena, saj nam že ime pove, da izvaja neke vrste nadzor nad tem, ali javni sklad uresničuje javni interes. Nadzorna funkcija pa bi lahko potekala tudi nad poslovnimi načrti, poročili, pregledovanjem dokumentacije ... Poleg tega pa morajo člani nadzornega sveta ravnati odgovorno in s skrbnostjo dobrega gospodarstvenika ter varovati poslovno skrivnost. Odgovornost se nanaša tudi na škodo, ki nastane kot posledica njihove kršitve. Vse predložene odločitve so sprejete z večino glasov (Bohinc 2005, 379–380).

3.6.4 Direktor

Področje pristojnosti in pravic ter odgovornosti direktorja je urejeno v ZJS-1 v 20. in 21. členu. Imenovan in razrešen je s strani ustanovitelja, vendar na podlagi predloga nadzornega sveta. Zahteva se univerzitetna izobrazba in osem let delovnih izkušenj, ki jih mora pridobiti na vodilnih položajih. Oseba ne sme imeti kazenske kartoteke, torej ne sme biti pravnomočno obsojena za kaznivo dejanje. Mandatna doba traja največ štiri leta, po preteku mandata pa je lahko ponovno izvoljen.

Pristojnosti

Direktor je pristojen, da predstavlja in zastopa javni sklad. Vodi in organizira delo ter poslovanje javnega sklada. Določila zakona, ki ureja gospodarske družbe, se uporabljajo za skrbnost in odgovornost direktorja javnega sklada ter odškodninsko odgovornost zaradi vpliva tretjih oseb (21. člen ZJS-1).

Pravice in obveznosti

Glede skrbnosti in odgovornosti zakon ima uporabo določil, ki veljajo za gospodarske družbe. ZGD-1 v 263. členu navaja, da morajo člani nadzora in vodenja ravnati v dobro družbe s skrbnostjo dobrega in poštenega gospodarstvenika in varovati poslovno skrivnost. Prav tako so solidarno odgovorni družbi za škodo, ki ji je bila povzročena. Izjemoma so oproščeni

odgovornosti, če dokažejo, da so ravnali vestno in pošteno. Če škoda temelji na zakonitem sklepu skupščine, prav tako ni potrebe po povrnitvi škode s strani direktorja.

3.7 Poslovanje

Z vidika primerjave starejše in novejše ureditve poslovanja obstajajo določene razlike. Starejša različica priporoča uporabo Zakona o finančnem poslovanju podjetij, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP, Ur. l. RS, št. 13/14, 10/15, 27/16, 31/16), ki naj bi ponudil širok spekter določb, ki se nanašajo na finančno poslovanje javnega sklada. Torej naj bi se določbe, povezane z družbeniki, nanašale na ustanovitelja sklada. Tiste, ki se navezujejo na osnovni kapital in ustreznost kapitala v kapitalski družbi, pa za določitev vrednosti namenskega premoženja.

V 23. členu ZJS-1 je omenjeno, da javni sklad posluje v skladu s poslovno politiko za določeno obdobje, ki jo bo sprejel ustanovitelj na predlog direktorja in nadzornega sveta. Nadalje omenja poslovno politiko, ki kot taka ponuja smernice glede prejemnikov spodbud pravnih in fizičnih oseb, spodbud in naložb v prihodnjih letih poslovanja, rezultate delovanja sklada itd. Med spodbude bi lahko uvrščali raznorazne kredite, garancije, subvencije, finančne ukrepe, odkupe raznih projektov in osnutkov. Kot pomoč osebam pa lahko omenimo dodeljevanje preživnine, najemnine za neprofitna stanovanja, odpravnine in odškodnine, subvencije najemnin, pomoč invalidnim osebam.

3.7.1 Poslovne knjige in poročila

Poslovne knjige in poročila morajo biti vodena s strani javnega sklada, prav tako pa je treba sestavljati knjigovodske listine, vrednotiti postavke in sestavljati računovodska poročila. R. Bohinc v svojem delu omenja tudi ločeno spreminjanje poslovanja premoženja, ki ga morajo zagotavljati poslovne knjige in letna poročila, ki pa ga novejša različica Zakona o javnih skladih ne omenja (Bohinc 2005, 390).

ZJS-1 poudari tudi vlogo ministra, pristojnega za finance, ki mora predpisati kontni načrt in pripraviti bilanco stanja ter izkaz prihodkov in odhodkov. V tistih skladih, katerih namen je prodaja blaga in storitev, lahko omenjeni minister določi priznavanje dohodkov in prihodkov v skladu z računovodskimi standardi (42. člen ZJS-1).

3.7.2 Revidiranje

Revidiranje ali z drugo besedo revizija pomeni zbiranje določenih dokazov ali sredstev o trditvah, ki vsebujejo določen predmet (npr. poročilo poslovanja ali letno poročilo). Izvaja se

s strani revizorjev oz. neodvisnih strokovnjakov. Treba je ugotoviti, ali so vse informacije letnega poročila točne, natančne, zanesljive in ali so določene situacije v tekočem letu poslovanja resnične (57. člen ZGD-1).

Javni sklad pozna obliko notranjega revidiranja, ki se nanaša na urejanje javnih financ. Revizor mora pregledati letno poročilo, vendar potrebuje posebno pooblastilo. V primeru, da vrednost kapitala presega 30.000.000 evrov, mora revizor letno pregledovati poročila. Ta bi sicer v drugih okoliščinah pregledoval na vsakih pet let (44. člen ZJS-1).

Poročilo revidiranega letnega poročila mora vsebovati skladnost naložb premoženja, skladnost prevzetih obveznosti, izpolnjevanje pravil o obvladovanju kreditnih tveganj in oblikovanje rezervacij (45. člen ZJS-1).

3.7.3 Razlogi za prenehanje javnega sklada

Javni sklad preneha s pretekom časa, za katerega je bil ustanovljen ali z izpolnitvijo namena, zaradi katerega je bil ustanovljen. Preneha tudi, če se združi z enim ali več javnih skladov. Lahko se pridruži k drugi pravni osebi javnega prava. Prav tako preneha, če se vrednost kapitala zmanjša pod 30.000.000 evrov, ko je ustanovitelj država ali pokrajina, če je ustanovitelj občina, preneha, če se vrednost kapitala zmanjša pod 10.000.000 evrov. Javni sklad preneha tudi v primeru, če postane insolventen in če tako odloči ustanovitelj (46. člen ZJS-1).

3.7.4 Postopek likvidacije

Likvidacijski postopek javnega sklada se izvede s strani ustanovitelja, vendar zakon izrecno aplicira na uporabo določb ZGD-1.

Glede postopka imajo ključno vlogo likvidacijski upravitelji (v gospodarski družbi so to družbeniki), ki morajo biti vpisani v registru. Njihove pravice in obveznosti temeljijo na izterjavi terjatev, poplačilu upnikov, uporabi preostalega premoženja ter dokončati morajo vse tekoče posle. Nadalje zakon določa, da morajo upravitelji ob koncu likvidacijskega postopka sestaviti začetni in končni obračun (128. člen ZGD-1).

V 129. členu ZGD-1 je opredeljena razdelitev premoženja, ki ostane po plačilu dolgov. Če vzamemo kot primer gospodarsko družbo kot pravno osebo, se preostalo premoženje porazdeli med družbeniki. Če se premoženje zaradi spora ne more razdeliti, je treba zadevo odložiti, dokler ne nastopi pravnomočnost rešitve. Premoženje lahko predstavlja tudi problem pri poplačilu terjatev, saj bi ga primanjkovalo oziroma ne bi zadoščalo za poravnavo obveznosti. Posledično bi morali družbeniki dopolniti manjkajoča sredstva na način, kot je

predviden za pokrivanje nastale izgube (130. člen ZGD-1). Po koncu likvidacijskega postopka se družba (oziroma javni sklad) izbriše iz sodnega registra. Vsa zaključena dokumentacija se nato prepusti primerni osebi v hrambo.

4 VRSTE JAVNIH SKLADOV

V nadaljevanju bomo predstavili vsak javni sklad posebej. Največ poudarka bomo namenili Javnemu štipendijskemu, razvojnemu, invalidskemu in preživninskemu skladu.

4.1 Javni sklad za razvoj malega gospodarstva

Omenjeni javni sklad je bil sprva uveden v letu 1991, urejal pa ga je Zakon o razvoju malega gospodarstva (ZRMG; Ur. l. RS, št. 18/91).

Javni sklad za razvoj malega gospodarstva spada med finančno institucijo, v okviru katere je zagotovljena državna pomoč različnim podjetjem. Vendar po besedah nekdanje direktorice Lojzke Podvršnik srednja podjetja predstavljajo veliko ogroženost. Prednost bodo tako vedno imela podjetja, ki delujejo na področju višje tehnologije, znanosti in tako omogočajo večji tehnološki napredek. Največ težav je bilo ne toliko zaradi kakovosti delovanja srednjih, velikih in malih podjetij, ampak zaradi spornih členov Zakona o finančnem poslovanju. Posledično je to povzročilo zapiranje podjetij in njihov zbris iz registra, v letu 1995 se je namreč število podjetij zmanjšalo za deset tisoč. Kasneje, ko se je sedež finančnega sklada preselil v Maribor, se je stanje začelo izboljševati zaradi sodelovanja z bankami. Te so pomoč nudile v ugodnih kreditih in obrestnih merah. Kljub temu pa gospa Podvršnik meni, da je bistvena rešitev nastale situacije v čim hitrejši poenostavitvi postopkov potrebnih ustanov (Roškar 2002, 1–2)

4.2 Sklad Republike Slovenije za nasledstvo in visokem predstavniku Republike Slovenije za nasledstvo

Sklad ureja Zakon o Skladu Republike Slovenije za nasledstvo in visokem predstavniku Republike Slovenije za nasledstvo (ZSNVPN, Ur. l. RS, št. št. 29/2006, 105/2009). V 1. členu ZSNVPN je omenjeno, da zakon določa preoblikovanje Sklada Republike Slovenije za sukcesijo v Sklad Republike Slovenije. To je za nasledstvo, javni sklad, njegove organe in naloge. Zakon ureja tudi obveznosti in pravice visokega predstavnika oziroma visoke predstavnice Republike Slovenije za nasledstvo (v nadaljnjem besedilu: visoki predstavnik). Sklad se ustanovi, da se izvaja Sporazum o vprašanjih nasledstva. V zvezi s tem za uveljavljanje pravic in poravnavanje obveznosti Republike Slovenije v postopku delitve premoženja, obveznosti in pravic nekdanje Socialistične federativne republike Jugoslavije (v nadaljnjem besedilu: SFRJ). Opravljajo se naloge, povezane z vprašanji nasledstva nekdanje SFRJ (3. člen ZSNVPN).

4.3 Javni sklad Republike Slovenije za regionalni razvoj in razvoj podeželja

Sklad ureja Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2, Ur. l. RS, št. 20/2011, 57/2012 in 46/2016). Ta sklad se je ustanovil z namenom spodbujanja skladnega regionalnega razvoja. Zakon oblikuje način medsebojnega usklajevanja države in občin pri načrtovanju regionalne politike. Spremlja tudi izvajanje nalog regionalnega razvoja, dejavnosti in opravljanje razvojnih nalog v razvojni regiji ter ukrepe regionalne politike (1. člen ZSRR-2).

V tretjem odstavku 10. člena ZSRR-2 je navedeno, da sklad izvaja in vzpostavlja regijske garancijske, mikro kreditne in preostale podjetniške podporne sheme. Te so na ravni celotne regije. Na podlagi pogodbe med izvajalcem regijske finančne sheme in skladom lahko sklad dodeli svoja sredstva v upravljanje izvajalcu regijske finančne sheme. Tega sklad izbere na javnem razpisu. Sklad ne sme prenesti na izvajalca regijske finančne sheme sredstev, ki jih je sam prejel v upravljanje. Med merili javnega razpisa sklad kot osnovno merilo upošteva izkušnje z izvajanjem finančnih instrumentov. Prednost daje subjektom z višjim deležem javnega vpliva. Sredstva regijske garancijske sheme niso del premoženja izvajalca regijske garancijske sheme.

4.4 Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije

Sklad ureja Zakon o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (ZSKZ, Ur. l. RS, št. 19/2010). Ustanovljen je z namenom, da gospodari s kmetijskimi zemljišči in kmetijami, ki so v lasti Republike Slovenije. Po tem zakonu gospodarjenje obsega upravljanje in razpolaganje. Razpolaganje je vsak prenos upravljanja in lastninske pravice. To pomeni prodajo, odsvojitve na podlagi menjave ali drug način odplačne ali neodplačne odsvojitve. Upravljanje pomeni skrb za dejansko in pravno urejenost, oddajanje v najem, investicijsko vzdrževanje, oddajanje v zakup, obremenjevanje s stavbnimi pravicami ter dajanje stvarnega premoženja v uporabo (2. člen ZSKZ). V 10. členu ZSKZ je omenjeno, da sredstva za začetek delovanja sklada zagotovi Republika Slovenija. Zagotovi jih iz proračuna Republike Slovenije. Prihodek sklada so sredstva, ki jih sklad pridobi z gospodarjenjem s kmetijami in kmetijskimi zemljišči. Sklad pridobi sredstva za svoje delovanje tudi iz drugih virov. Vsa ta sredstva so namenjena za nakup kmetij in kmetijskih zemljišč, v vlaganja za izboljšanje in vzdrževanje proizvodne sposobnosti kmetij in kmetijskih zemljišč ter v stroške poslovanja sklada. Če je presežek prihodkov nad odhodki, sklad nameni ta denar razvoju dejavnosti sklada in pokrivanju obveznosti iz naslova odškodnin za nezmožnost uporabe kmetijskih zemljišč ter gozdov. To je v skladu z zakonom, ki ureja denacionalizacijo.

4.5 Javni sklad za kulturne dejavnosti

Sklad ureja Zakon o Javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (ZJSKD, Ur. l. RS, št. 29/2010). Oseba javnega prava je Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. Republika Slovenija je ustanoviteljica tega sklada. V skladu izvaja ustanoviteljske pravice Vlade Republike Slovenije (2. člen ZJSKD). Sklad deluje z namenom spodbujanja ustvarjalnosti na kulturnem področju. Spodbuja razvoj na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti in izvajanja preostalih dejavnosti, ki so določene z nacionalnim programom za kulturo. Določene so tudi s tem zakonom. Kot temeljni strateški dokument slovenske kulturne politike na področju ljubiteljske kulturne dejavnosti sklad izvaja nacionalni kulturni program. Opravlja razvojne in strokovne naloge v zvezi s spodbujanjem ljubiteljske kulturne dejavnosti in kulturne ustvarjalnosti po celi Sloveniji. Deli finančna sredstva in izvaja izobraževalne programe za vse zvrsti kulturnih dejavnosti. Opravlja tudi preostale naloge, ki so določene v tem zakonu in v aktu o ustanovitvi sklada. Sklad lahko deli naloge s področja ljubiteljskih kulturnih dejavnosti tudi za samoupravne lokalne skupnosti. Zagotovi si trajne možnosti za razvoj ljubiteljskih kulturnih dejavnosti. Sklad ni odvisen pri izbiri programov in projektov, ki se financirajo iz proračuna Republike Slovenije. Neodvisen je tudi v delu s poslovno politiko sklada ter splošnimi pogoji poslovanja sklada (3. člen ZJSKD).

Sklad pridobiva sredstva iz proračuna Republike Slovenije, iz proračunov samoupravnih lokalnih skupnosti, v skladu s tretjim odstavkom tega člena, ter iz sredstev Evropske unije. Pridobiva tudi sredstva iz lastnih prihodkov, kot so prijavnine, vstopnine, kotizacije in prodaja publikacij ter iz donacij in sponzoriranja (15. člen ZJSKD).

4.6 Filmski sklad Republike Slovenije

Sklad ureja Zakon o Slovenskem filmskem centru, javni agenciji Republike Slovenije (ZSFCJA, Ur. l. RS, št. 77/2010, 40/2012). Filmski sklad je bil ustanovljenim z Zakon o filmskem skladu Republike Slovenije (ZFS, Ur. l. RS, št. 17/94, 22/00). Ta zdaj ne velja več. Ustanovljen je bil za prenos izvajanja nacionalnega kulturnega programa v okviru dela, ki obsega proizvodnjo filmov, kinematografijo, podeljevanje nagrad in organiziranje festivalov (Bohinc 2005, 398). Slovenski filmski center je registriran kot pravna oseba s sedežem v Ljubljani od leta 2011. Ustanovila ga je Republika Slovenija. Vlada pa izvaja pravice in obveznosti. Namen ustanovitve slovenskega filmskega centra je bil v spodbujanju ustvarjalnosti na filmskem področju, ustvarjanju pogojev za opravljanje dejavnosti v povezavi s kinematografijo ter v razvoju in izobraževanju v zvezi s filmsko dejavnostjo (2. in 3. člen ZSFCJA).

Agencija opravlja naslednje naloge. Spremlja in analizira stanje s svojega delovnega področja ter izvaja nacionalni program za kulturo v tistem delu, ki pokriva filmske in avdiovizualne dejavnosti. Poskrbi za kakovostno rast filmske dejavnosti ter pospešuje ustvarjalnost in produkcijo na avdiovizualnem in filmskem področju. Skrbi za to, da pokaže dosežke na svojem področju. Izbira med projekti, ki se financirajo iz sredstev agencije. Z izbranimi prijavitelji teh projektov sklepa pogodbe o financiranjih. Povezan je z Radiotelevizijo Slovenija pri razvoju in načrtovanju slovenske filmske produkcije. Nadzoruje in spremlja delo in porabo javnih sredstev izvajalcev kulturnih projektov na področju filmskih in avdiovizualnih dejavnosti. Poskrbi za izvedbo festivala, na katerem je predstavljena slovenska filmska produkcija iz preteklega obdobja. Poskrbi za sodelovanje z evropskimi in drugimi mednarodnimi institucijami s področja filmske in avdiovizualne dejavnosti. Še posebej pri podporah in dodeljevanju paritetnih sredstev s področja filmske ter avdiovizualne dejavnosti (5. člen ZSFCJA).

Javna agencija posluje na podlagi letnega načrta in programov. Financira se iz sredstev, pridobljenih iz državnega proračuna, prihodkov prodaje, donacij in sponzorstva ter sodelovanja z mednarodnimi organizacijami (20. člen ZSFCJA).

4.7 Slovensko okoljski javni sklad/Eko sklad

Sklad ureja Zakon o varstvu okolja (ZVO-1, Ur. l. RS, št. 39/2006). Eko sklad je slovenski okoljski javni sklad. Je javni finančni sklad po predpisih o javnih skladih. Spodbuja trajnostni razvoj s financiranjem naložb za odpravljanje, preprečevanje ali zmanjšanje obremenjevanja okolja. Ustanovitelj sklada je Republika Slovenija, vlada pa izvaja ustanoviteljske pravice. Ustanovitelj subsidiarno odgovarja za obveznosti sklada za najeta posojila. Ta niso zavarovana s poroštvom države in ne smejo presegati 20 odstotkov vrednosti sklada namenskega premoženja sklada (143. člen ZVO-1).

Sklad spodbuja trajnostni razvoj z nacionalnim programom varstva okolja in z nacionalnim energetskega programom. Spodbuja ga s skupno okoljsko in energetskega politiko EU ter operativnimi in akcijskimi programi, ki so sprejeti na njihovi podlagi. Dejavnosti, ki jih sklad opravlja v javnem interesu, so spodbuda naložb v infrastrukturo varstva okolja lokalnega in državnega pomena. Hkrati je tudi spodbuda naložb v izrabo obnovljivih virov energije, spodbuda ukrepov učinkovite rabe energije in spodbuda naložb s področja razvoja ali uporabe okoljskih tehnologij. Ta preprečujejo, zmanjšujejo ali odpravljajo obremenjevanje okolja. Je spodbuda s pomočjo različnih oblik izobraževanja in ozaveščanja javnosti. Opravlja naloge in dejavnosti s področja varstva okolja, ki so določene v ustanovitvenem aktu sklada. Sklad sodeluje z drugimi javnimi finančnimi institucijami in ministrstvi ter z domačimi in mednarodnimi zasebnimi finančnimi institucijami. Skrbi, da bi učinkovito opravljale svoje

naloge, za krepitve finančnega potenciala in usklajene ter celovite ponudbe finančnih spodbud na področju trajnostnega razvoja (144. člen ZVO-1).

4.8 Stanovanjski sklad Republike Slovenije

Sklad ureja Stanovanjski zakon (SZ-1). Stanovanjski sklad Republike Slovenije je javni nepremičninski in finančni sklad. Ustanovljen je zato, da financira in izvaja nacionalni stanovanjski program. Spodbuja stanovanjske gradnje, vzdržuje in prenavlja stanovanja ter stanovanjske stavbe. Ustanovitelj sklada je Republika Slovenija (146. člen SZ-1). Sredstva za poslovanje sklada zagotavlja državni proračun, pridobiva pa jih tudi z namenski dotacijami domačih in tujih fizičnih ter pravnih oseb. Sredstva se zagotavljajo iz dela sredstev, ustvarjenih s prodajo družbenih stanovanj, iz sredstev, ustvarjenih z izdajo vrednostnih papirjev sklada, in dodatno s sredstvi zadolževanja. Pridobijo se glede na določbe zakona, ki ureja javne sklade. Sklad zagotavlja sredstva za financiranje in kreditiranje nalog. Naloge so opredeljene v nacionalnem stanovanjskem programu. Sklad lahko najema dolgoročno tuja in domača posojila in izdaja garancije (147. člen SZ-1).

Iz izbranih sredstev po 148. členu SZ-1 podeljuje dolgoročno posojila z ugodno obrestno mero pravnim in fizičnim osebam, da si pridobijo neprofitne najemnine stanovanj. Daje dolgoročno posojila fizičnim osebam z ugodno obrestno mero. Ta si pridobijo lastna stanovanja in stanovanjske stavbe z nakupom, gradnjo ali za vzdrževanje in rekonstrukcijo stanovanj in stanovanjskih stavb. Sklad vlaga v gradnjo stanovanj in v stavbna zemljišča. Pomoč nudi tudi pri odplačevanju posojil. Dela z nepremičninami z namenom zagotavljanja javnega interesa. Za dolgoročno stanovanjsko varčevanje zagotavlja finančne spodbude.

4.9 Slovenski javni nepremičninski sklad

Sklad ureja Zakon o Javnem nepremičninskem skladu Republike Slovenije (ZJNepS, Ur. l. RS, št. 86/2010, 75/2012). Namen ustanovitve javnega sklada je gospodarno in enotno ravnanje z nepremičnim premoženjem, ki je v lasti javnega sklada. Upravlja se s prenesenim premoženjem s poslovnimi prostori in drugimi nepremičninami, ki se uporabljajo za delovanje uporabnikov (4. člen ZJNepS). Javni sklad opravlja pomembne naloge. Vodi in pridobiva investicije in vodi postopke, vezane na pridobitev nepremičnin z namenom zagotavljanja nepremičnin ter poslovnih prostorov, ki so potrebni za delovanje uporabnikov. Javni sklad sklepa pravne posle, s pomočjo katerih najema nepremičnine. Pridobiva nepremičnine v brezplačno uporabo za potrebe opravljanja nalog uporabnikov. Dela z nepremičninami, ki jih ima v upravljanju in z nepremičninami, ki jih ima v svoji lasti. Javni sklad pripravi in vodi evidenco nepremičnin. Občasno pripravlja predloge novih prostorskih

rešitev za nepremičnine v svoji lasti in za nepremičnine, ki jih ima v upravljanju. Dela predloge prostorskih standardov za potrebe različnih uporabnikov (11. člen ZJNepS).

Sredstva za delo javnega sklada se pridobivajo iz evropskih sredstev, s plačilom uporabnine in od prihodkov od dejavnosti, ki jo javni sklad opravlja na trgu (23. člen ZJNepS).

4.10 Javni sklad Republike Slovenije za podjetništvo

Sklad ureja Zakon o podpornem okolju za podjetništvo (ZPOP-1, Ur. l. RS, št. 102/2007, 57/2012, 82/2013, 17/2015, 27/2017 in 13/2018). V 1. in 2. členu ZPOP-1 je določena vsebina in glavni cilji zakona. Zakon določa organiziracijo na tem področju ter postopke za dodeljevanje sredstev. Določa ukrepe za spodbujanje podjetništva. Postavljeni so cilji za vzpostavitev učinkovitega podpornega okolja na nacionalni, pokrajinski in lokalni ravni. Oblikuje se zavest o pomenu podjetništva za gospodarski razvoj in uresničevanje ustvarjalnih podjetniških potencialov državljanov. Večajo se možnosti za ustanavljanje novih podjetij. Spodbuja se njihova rast in odpirajo se nova delovna mesta. Boljša se izkoriščanje podjetniških in inovacijskih potencialov. Razvojne spodbude so za širjenje podjetništva in inovativnosti, ki pripomorejo k uresničevanju temeljnih ciljev tega zakona. Razvojne spodbude so nepovratna ali povratna sredstva za regionalne spodbude in za podjetja, ki so različnih velikosti. Razvojne spodbude so raziskave, usposabljanje, rizični kapital, razvoj in inovacije ter druge neposredne in posredne spodbude (5. člen ZPOP-1).

V državnem proračunu ter iz drugih domačih in tujih virov se zagotavljajo sredstva za izvajanje programa ukrepov. Ministrstvo za gospodarstvo naredi v skladu s programom ukrepov sheme za dodeljevanje državnih pomoči (6. člen ZPOP-1).

4.11 Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad

Sklad ureja Zakon o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije (ZJSRS). Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije se ustanovi s tem zakonom. Uporablja se za poravnavo obveznosti iz naslova pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca ter iz naslova pravic otrok v primeru neizplačevanja preživnin. Sklad odloča tudi o obveznostih in pravicah invalidov ter prav tako o delodajalcih v skladu z zakonom, ki poskrbi za zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov in ureja njihovo izenačevanje možnosti. Sklad skrbi za večjo zaposljivost, konkurenčnost, prenos znanja, učenje za vse življenje in povezuje univerze z gospodarstvom. Skrbi za izobraževalni sistem s potrebami trga dela po zakonu, ki ureja štipendiranje. Sklad izvaja večletne instrumente, ki so sofinancirani iz sredstev Evropskih

investicijskih in strukturnih skladov. Izvaja tudi druge ukrepe v skladu z veljavnimi mednarodnimi sporazumi in storitve ter ukrepe po zakonu, ki skrbi za trg dela (2. člen ZJSRS).

Delodajalci, državni proračun in sklad z izterjavo terjatev iz 28. člena tega zakona zagotovijo sredstva, da krijejo pravice delavcev v primeru insolventnosti. Sklad sredstva zagotavlja iz državnega proračuna in z izterjavo terjatev iz 28. člena tega zakona (sredstva za kritje pravic otrok do nadomestila neplačane preživnine). Za delovanje sklada se sredstva zagotavljajo iz državnega proračuna, iz prihodkov od financiranja in s povračilom stroškov dolžnika. Z zakonom, ki skrbi za zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, se zagotovijo sredstva za spodbujanje zaposlovanja invalidov in ohranjanja njihovih delovnih mest. Zakon, ki ureja štipendiranje, zagotovi sredstva za štipendije. Z zakonom, ki ureja trg dela, se pridobijo sredstva za ukrepe in storitve na trgu dela. Iz sredstev Evropskih investicijskih in strukturnih skladov dobiva sklad sredstva prek proračunov pristojnih ministrstev, iz sredstev proračuna na podlagi pogodb, sklenjenih s posameznimi ministrstvi, ter iz drugih namenskih virov (13. člen ZJSRS).

Če je prenehalo delovno razmerje zaradi insolventnosti delodajalca, so tem delavcem namenjena sredstva iz jamstvenega sklada. Pravice do jamstvenega sklada so namenjene delavcem, ki so izgubili delovno razmerje zaradi izbrisa delodajalca iz sodnega registra. Preživninski sklad je namenjen otrokom, ki jim pripada določena preživnina in je preživninski zavezanci ne plačujejo. Invalidski sklad skrbi za izpolnjevanje kvote zaposlenih invalidov ter za pravice invalidov in delodajalcev. Ta zaposluje invalide in poskrbi za obveznosti delodajalcev zaradi neizpolnjevanja kvote zaposlenih invalidov (Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad 2018).

5 ŠTIPENDIRANJE

Štipendija je pravica do denarnega prejema, ki se dodeli študentom za izobraževanje na izobraževalni ustanovi in določeni ravni izobraževanja. Pogoj za pridobitev štipendije je izobraževanje študenta, s katerim pridobi javno veljavno listino oziroma diplomu. Zato je štipendija delno namenjena kritju stroškov, ki nastanejo v zvezi z izobraževanjem. Pravica do štipendiranja je določena v zakonski ureditvi, razen za državno štipendijo, ki se dodeli na podlagi javnega razpisa (Vodovnik 2014, 269).

Štipendiranje spodbuja izobraževanje in povečanje ravni izobrazbe študentov, vzpostavlja možnosti za napredovanje, spodbuja mednarodne mobilnosti, spodbuja doseganje dosežkov ter izboljšuje kakovost študija. Namen je krepitev odgovornosti štipendistov za njihovo izobraževanje in za izbiro izobraževalnega programa ter spodbujanje skrajšanja izobraževalne dobe je določeno v Zakonu o štipendiranju (ZŠtip, Ur. l. RS, št. 59/2007, 2. člen ZŠtip). Do leta 2013 je bila splošna ureditev štipendiranja določena v ZŠtip. To se je spremenilo s sprejetjem novega Zakona o štipendiranju – ZŠtip-1 (Ur. l. RS, št. 56/2013), ki je stopil v veljavo s 1. 1. 2014. Ta zakon ureja štipendije za dijake in študente, ki so vključeni v srednješolsko, visokošolsko in višješolsko izobraževanje, ter za udeležence izobraževanja za odrasle. Poleg tega ureja vrste štipendij, pogoje za pridobitev, višino, postopek za pridobitev in tako naprej.

5.1 Financiranje in upravičenci štipendij

Po splošni zakonski ureditvi se iz proračuna Republike Slovenije, proračunskega sklada ministrstva, sklada in Evropskega socialnega sklada ali iz drugih virov zagotavljajo sredstva za štipendiranje in sofinanciranje kadrovske štipendij.

Po tem zakonu štipendije pripadajo v vsakem šolskem ali študijskem letu, od dodelitve štipendije do izteka izobraževalnega programa. Štipendije se ne morejo dodeliti za letnik, v katerega je vlagatelj ponovno vpisan. Pa tudi ne v času podaljšanega študentskega statusa ali dodatnega študijskega leta po preteku izobraževalnega programa. Štipendist mora dokazati izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejetje štipendije za vsako novo šolsko ali študijsko leto. Vsako šolsko ali študijsko leto dodeljevalec štipendije preveri izpolnjevanje pogojev za nadaljnje prejetje štipendije. Po tem zakonu se štipendija ne more dodeliti za izobraževalni program na ravni izobraževanja, ki je enaka ali nižja od ravni, ki jo je že dosegel vlagatelj. Štipendist prejema štipendijo eno leto za posamezni letnik na isti ravni izobraževanja (9. člen ZŠtip-1).

Če osebe izpolnjujejo pogoje, ki so določeni v tem zakonu, so do štipendije upravičene osebe, ki imajo status dijaka ali študenta ter udeleženci izobraževanja odraslih (11. člen ZŠtip-1).

Pravico do štipendije imajo:

- državljani Republike Slovenije, ki imajo prebivališče v Republiki Sloveniji,
- državljani Republike Slovenije, ki imajo prebivališče v Republiki Sloveniji in so pripadniki avtohtone italijanske ali madžarske narodne skupnosti,
- državljani držav članic Evropske unije, ki se dokažejo z vsaj petletnim neprekinjenim prebivanjem v Republiki Sloveniji neposredno pred rokom za prijavo na javni razpis, po katerem uveljavljajo štipendijo,
- delavci migranti, ki so državljani države članice EU in so zaposleni ali samozaposleni v Republiki Sloveniji ter njihovim vzdrževanim družinskim članom,
- obmejni delavci, ki so državljani države članice EU in prebivajo v drugi državi članici EU in so zaposleni ali samozaposleni v Republiki Sloveniji ter njihovim vzdrževanim družinskim članom,
- državljani tretjih držav, ki imajo status rezidenta za daljši čas (12. člen ZŠtip-1).

Štipendijo lahko pridobijo upravičenci, ki so prvič vpisani v program nižjega poklicnega izobraževanja, srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega tehniškega ali drugega strokovnega ter splošnega izobraževanja, za katerega uveljavljajo pravico do štipendije in še niso dopolnili 22 let. Štipendijo dobijo tudi tisti, ki so prvič vpisani v program višješolskega ali visokošolskega izobraževanja prve ali druge stopnje in še niso dopolnili 27 let. Do štipendije so upravičeni tisti, za katerega uveljavljajo pravico do štipendije v Republiki Sloveniji ali tujini in niso v delovnem razmerju ali ne opravljajo samostojne registrirane dejavnosti. Ne smejo biti v evidenci brezposelnih oseb pri pristojnem organu in niso direktorji zasebnih zavodov ali poslovodne osebe gospodarskih družb (13. člen ZŠtip-1).

Iz prejšnjih odstavkov (11., 12. in 13. člen ZŠtip-1) je razvidno, kdo so upravičenci štipendij v Republiki Sloveniji. Osrednji namen diplomske naloge je dostopnost tujih državljanov do štipendij, zato se bomo osredotočili nanje.

Nova socialna zakonodaja oziroma Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS, Ur. l. RS, št. 62/2010), ki je prišel v uporabo 1. 1. 2012, vpliva na prejetje državne štipendije. Državno štipendijo lahko dobijo le državljani Republike Slovenije, ki so dopolnili 18 let. Izpolnjevati morajo tudi druge pogoje po zakonu, ki ureja štipendiranje. Povprečni mesečni dohodek na osebo v preteklem koledarskem letu pred vložitvijo vloge ne sme presegati 64 % neto povprečne plače na osebo v istem obdobju (23. člen ZUPJS).

V Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev je opredeljena ukinitvev državnih štipendij za tuje študente. Ta je postal veljaven 1. januarja 2012. Zakon v 23. členu določa, da so do državne štipendije upravičeni le državljani Republike Slovenije. V Sloveniji je 2.000 tujih

študentov. Približno 1.100 jih dobiva državno štipendijo. Prihajajo iz držav bivše Jugoslavije, kjer so dohodki na prebivalca nižji kot v Republiki Sloveniji. Študentska organizacija Slovenije je v lanskem letu na probleme dijakov in študentov opozarjala Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, poslance državnega zbora in ostalo javnost. Ko je nastopil ZUPJS, je prišlo do težav v celotnem sistemu podeljevanja državnih štipendij. ZUPJS ločuje tuje študente v tri skupine:

- študenti, ki so že prejeli državno štipendijo, in so vložili vlogo za podaljšanje pred prvim decembrom, bodo štipendijo dobivali do zaključka šolskega leta oktobra 2012,
- študenti, ki so prvič zaprosili za državno štipendijo pred prvim decembrom, jo bodo dobivali le do 1. 1. 2012,
- študenti, ki so prvič zaprosili za državno štipendijo po prvem decembru, niso upravičeni do nje (ŠOS 2012).

Vlada Republike Slovenije je na deseti redni seji dne 12. 4. 2011 določila predlog Zakona za uravnoteženje javnih financ in na obravnavo poslala poslovnik državnega zbora po nujnem postopku. Po mnenju vlade so razlogi za sprejem zakona: stanje in gibanje v javnih financah, ki se je v Sloveniji od leta 2008 dalje poslabšalo, primanjkljaji sektorja države, ki se je v letu 2011 povečal na 6,4 % BDP, povečuje pa se tudi dolg sektorja države (Vlada Republike Slovenije 2012).

Iz magnetograma državnega zbora je razvidno, da je 24. 4. 2011 Državni zbor RS – Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide na četrti nujni seji razpravljal o predlogu zakona za uravnotežje javnih financ. Ta zakon po mnenju poslancev posega še v 45 zakonov, ki presegajo finančne učinke ter imajo tudi nekatere druge posledice. Po mnenju mag. Majde Potrata govorimo samo o varčevanju in krčimo pravice socialne države. Teorija pa poudarja, da socialna država in skrb za socialno državo pospešuje rast. Poslanec Andrej Zorko trdi, da je zakonodaja ukinila štipendije otrokom do vključno 18. leta starosti. Te štipendije je prelevila v otroške dodatke, kateri se znižujejo za 10 % v petem in šestem dohodkovnem razredu. To je ta otroški dodatek. Aleš Živkovič, državni sekretar z ministrstva za finance, pravi, da so bili glavni razlog za pripravo rebalansa proračuna Republike Slovenije za leto 2012 nerealno načrtovani odhodki in optimistične ocene ter prihodki, sprejeti v proračunu za leto 2013. Ta je bil sprejet novembra leta 2010. V sprejetem proračunu za leto 2012 so bili ocenjeni prihodki državnega proračuna za leto 2012 v skupni višini 8,7 milijarde evrov, avalirana ocena prihodkov za leto 2013 je 7,9 milijarde evrov. V sprejetem proračunu za to leto so bili celotni odhodki proračuna načrtovani v skupni višini 10 milijard evrov, ter proračunski primanjkljaj v višini 1,4 milijarde evrov oziroma v višini 3,6 BDP. Če se proračunski odhodki ne znižajo, bi po ocenjenih prihodkih proračuna za leto 2012 primanjkljaj v tem letu znašal več kot 2,2 milijarde evrov oziroma bi presegel 6 % BDP. Cilj vlade za to leto je bil, da z rebalansom proračuna doseže znižanje primanjkljaja v letu 2012 na raven 3 %. Za doseg tega cilja je bilo treba z rebalansom proračuna znižati skupen obseg proračunskih odhodkov na raven okoli 9

milijard evrov oziroma za 1,1 milijarde evrov glede na sprejeti proračun za leto 2012 (Državni zbor Republike Slovenije 2012).

Ukrep je neposredno zadeval več kot 1000 študentov in dijakov. Z novim letom je državno štipendijo izgubilo 280 tujih študentov in 172 tujih polnoletnih dijakov, ki so zanjo zaprosili v začetku šolskega leta. Do 31. decembra je imelo državno štipendijo tudi 522 mladoletnih dijakov tujcev. 383 študentov iz višjih letnikov, ki so imeli štipendijo že od prej, in 520 polnoletnih dijakov je denarno pomoč dobivalo do konca septembra, ko se konča šolsko leto (Mladina.si 2012).

Vsi nerealistični ukrepi vlade so glavni vzrok za število sprememb. Med temi je tudi ukinitve državne štipendije za tuje državljane. Po letu 2012 je treba opozoriti na spremembo ZUPJS, ki je odvzela štipendije mladoletnim dijakom. Zato tudi upad štipendij.

5.2 Vrste štipendij

Zakonska splošna ureditev za štipendiranje ureja naslednje štipendije: državne štipendije, štipendije za deficitarne poklice, Zoisove štipendije, štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu in štipendije Ad futura. Republika Slovenija zagotavlja tudi sredstva za financiranje kadrovske štipendije. To štipendijo delodajalec dodeli dijaku ali študentu za izobraževalni program na podlagi svojih potreb. Štipendist lahko prejema samo štipendijo ene vrste, razen v primeru kadrovske štipendije. Štipendistu se lahko dodeli kadrovska štipendija v kombinaciji z vsemi ostalimi štipendijami, razen štipendij za deficitarne poklice. Izjema je tudi, da se lahko dodeli štipendija za deficitarne poklice z vsemi ostalimi štipendijami, razen s kadrovske štipendije. Prav tako je izjema štipendija Ad futura, ki se lahko dodeli skupaj z vsemi ostalimi štipendijami (8. člen ZŠtip-1).

5.2.1 Državna štipendija

Državno štipendijo dobijo dijaki in študentje iz socialno šibkejših družin (15. člen ZŠtip-1). Glede na podatke se uporabljajo določbe zakona, ki urejajo uveljavljanje pravic iz javnih sredstev glede vprašanj statusa vlagatelja, ugotavljanja materialnega položaja, postopka uveljavljanja državne štipendije, meje dohodkov, ki so pogoj za pridobitev in višino državne štipendije, okoliščin in pravil o neupravičeno priznani pravici do državne štipendije, obdobja prejemanja ter izplačila državne štipendije in sprememb nadzora nad delom centrov za socialno delo pri dodeljevanju državne štipendije (16. člen ZŠtip-1).

Zakon določa, da državna štipendija upravičencu pripada od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi vloge. Center za socialno delo vsako šolsko oziroma študijsko leto ponovno odloča o prejemu na podlagi vložene vloge za nadaljnje prejemanje državne štipendije

(Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2018a). K državni štipendiji se dodelijo dodatek za bivanje, dodatek za uspeh in dodatek za štipendiste s posebnimi potrebami (17. člen ZŠtip-1).

Štipendist lahko dobi vsak mesec dodatek v višini 80 evrov, če ima prijavljeno začasno prebivališče v kraju izobraževanja in če je kraj stalnega prebivališča oddaljen od kraja izobraževanja več kot 25 km ali če strošek najema znaša najmanj 65 evrov mesečno ter štipendist ni lastnik ali solastnik nepremičnine v kraju izobraževanja.

Štipendist ne dobi dodatka za bivanje, če prejema subvencijo za bivanje v študentskem domu ali pri zasebniku. Pa tudi, če ima sklenjeno pogodbo o bivanju v dijaškem domu skladno s predpisi, ki urejajo subvencioniranje bivanja študentov in dijakov. Štipendist, ki mu je dodeljena državna štipendija in dodatek za bivanje, ni upravičen, da ima subvencionirano mesečno vozovnico. Pravico pa ima do letne subvencionirane vozovnice za deset voženj na mesec (18. člen ZŠtip-1).

Do dodatka za uspeh je upravičen dijak (preglednica 2), ki je v preteklem šolskem letu dosegel povprečno oceno:

Preglednica 2: Dodatek za uspeh za dijake

Razred	Povprečna ocena dijaka	Višina dodatka za uspeh v evrih/mesec
1.	od vključno 4,0 do vključno 4,25	17
2.	nad 4,25 do vključno 4,50	22
3.	nad 4,50 do vključno 4,75	30
4.	nad 4,75	40

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2018a.

Do dodatka za uspeh je upravičen študent (preglednica 3), ki je v preteklem študijskem letu dosegel povprečno oceno in opravil določeno število obveznosti za letnik v kreditnih točkah ECTS od skupno 60 možnih:

Preglednica 3: Dodatek za uspeh za študenta

Razred	Povprečna ocena študenta	Višina dodatka za uspeh v evrih
1.	50 ali več ECTS, nad 8,00	17
2.	50 ali več ECTS, nad 9,00	22
3.	55 ali več ECTS, nad 8,00	30
4.	55 ali več ECTS, nad 9,00	40

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2018a.

V prvem letniku izobraževalnega programa študenti ne sme dobiti dodatka za uspeh (19. člen ZŠtip-1).

Študentu s posebnimi potrebami je priznana invalidnost oziroma telesna okvara na podlagi odločbe Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije ali Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje. To je v skladu s predpisi, ki urejajo področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Pa tudi, če je enemu od staršev priznan dodatek za nego otroka, ki potrebuje posebno nego. Dijaku ali študentu s posebnimi potrebami se dodeli dodatek v višini 50 evrov mesečno. Če se študentu spremenijo osebne okoliščine, ki vplivajo na upravičenost do dodatka za študente s posebnimi potrebami, je do tega upravičen za tekoče šolsko ali študijsko leto. Študent, ki med šolskim ali študijskim letom izpolni pogoje za pridobitev dodatka za študente s posebnimi potrebami, na podlagi podane prošnje dodatek prejme s prvim dnevom naslednjega meseca od nastanka spremembe. Nasprotno pa tisti, ki ne izpolnjuje več pogojev za dodatek za študente s posebnimi potrebami, s prvim dnevom naslednjega meseca od nastanka spremembe ni več upravičen do tega dodatka za tekoče šolsko ali študijsko leto (20. člen ZŠtip-1).

Pregled podatkov o številu prejemnikov državne štipendije (preglednica 4) pokaže, da je leta 2012 in 2013 najmanjše število študentov – manj kot 30.000, vendar je bila v letu 2012 povprečna štipendija najvišja. Od leta 2013 do 2017 se je število prejemnikov vsako leto povečalo. Leta 2017 imamo največje število prejemnikov državne štipendije. Povprečna štipendija je najnižja od vseh let, kar znaša 125 EUR. V preglednici 4 imamo podane tudi podatke za porabljena sredstva za vsako leto. Kot je razvidno iz preglednice je največ porabljenih sredstev v letu 2011, nato pa vsako leto pada.

Preglednica 4: Državne štipendije

Državne štipendije	Število prejemnikov	Dijaki	Študenti	Povprečna štipendija (EUR)	Porabljena sredstva (EUR)
2010	38.691	23.708	14.983	159	73.738.909,83
2011	41.832	25.185	16.647	164	82.259.763,34
2012	28.858	10.211	18.647	196	68.045.644,99
2013	22.813	7.500	15.313	194	53.083.175,29
2014	35.480	20.491	14.989	154	65.465.668,32
2015	42.435	26.643	15.792	135	68.946.477,72
2016	44.562	28.739	15.823	129	69.102.947,33
2017	46.983	30.649	16.334	125	70.621.065,92

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2018b.

5.2.2 Zoisove štipendije

Z Zoisovo štipendijo dobi dijak ali študent spodbudo za doseganje izjemnih dosežkov. Pridobi tudi možnost ustvarjanja dodane vrednosti na področju znanja, razvojne dejavnosti, raziskovanja in umetnosti (21. člen ZŠtip-1). Zoisovo štipendijo dobi dijak, ki je imel v zaključnem razredu osnovne šole povprečno oceno najmanj 4,70. Prav tako jo dobi tudi dijak, ki je imel v predhodnem šolskem letu glede na šolsko leto uveljavljanja štipendije v srednji šoli povprečno oceno najmanj 4,10. To velja za dijaka od vključno drugega letnika dalje. Zoisovo štipendijo za izobraževanje lahko pridobi študent, ki je zlati maturant. Pa tudi tisti, ki je imel v zaključnem razredu srednje šole povprečno oceno najmanj 4,10. To velja za študenta v prvem letniku neposredno po prehodu iz srednje šole na višjo raven izobraževanja. Dobi jo tudi študent, ki je imel v predhodnem študijskem letu glede na študijsko leto uveljavljanja štipendije na višješolskem ali visokošolskem izobraževanju povprečno oceno najmanj 8,50 ali je bil v višješolskem ali visokošolskem izobraževanju glede na doseženo povprečje uvrščen med najboljših pet odstotkov v svoji generaciji. To velja za študenta od drugega letnika dalje. Če se je na javni razpis prijavilo več vlagateljev, kot je razpoložljivih sredstev, so do Zoisove štipendije upravičeni vlagatelji, ki so dosegli višjo povprečno oceno in tisti, ki so dosegli več točk za izjemne dosežke ali več točk pri zlati maturi ali višje razmerje med povprečno oceno vlagatelja in povprečno oceno generacije (22. člen ZŠtip-1). Mesečna Zoisova štipendija znaša 120 evrov za dijaka in 140 evrov za študenta. Če se dijak ali študent izobražuje v tujini, znaša Zoisova štipendija mesečno 240 evrov za dijaka in 280 evrov za študenta. K Zoisovi štipendiji se dodelita dodatek za bivanje in dodatek za štipendiste s posebnimi potrebami (26. člen ZŠtip-1). Število prejemnikov Zoisove štipendije je predstavljeno v preglednici 5 in kaže, da njihovo število in povprečna štipendija vsako leto padata. Glede na podatke lahko trdimo, da slovenski dijaki in študenti ne dosegajo izjemnih dosežkov in s tem ne ustvarjajo dodane vrednosti na področju znanja, raziskovanja, razvojne dejavnosti in umetnosti.

Preglednica 5: Zoisove štipendije

Zoisove štipendije	Število prejemnikov	Dijaki	Študenti	Povprečna štipendija (EUR)	Porabljena sredstva (EUR)
2010	13.284	6.131	7.153	195	31.101.505,81
2011	11.908	5.687	6.221	208	29.668.242,44
2012	10.671	5.298	5.373	205	26.285.978,99
2013	9.547	4.992	4.555	169	19.353.526,42
2014	8.699	4.422	4.277	173	18.049.732,14
2015	7.424	4.383	3.041	166	14.775.856,60
2016	6.095	3.807	2.288	169	12.349.922,81
2017	5.304	3.405	1.899	166	10.563.272,02

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2018b.

5.2.3 Štipendije za deficitarne poklice

Štipendija za deficitarne poklice je namenjena dijakom in študentom, ki se šolajo na ravneh izobraževanja in področjih, ki so opredeljeni v politiki štipendiranja (30. člen ZŠtip-1). Namen štipendij za deficitarne poklice je, da se navdušuje mlade za izobraževanje za tiste poklice, za katere je na trgu zaznati razliko med trenutnim in prihodnjim številom razpoložljivih kadrov in predvideno ponudbo delovnih mest. Deficitarna področja in izobraževalne programe določa Politika štipendiranja (2015–2019) s spremembami in dopolnitvami, ki je bila sprejeta s strani Vlade Republike Slovenije dne 4. 6. 2015 in 4. 11. 2016. Štipendija je v vrednosti 100 evrov mesečno. Vsako leto je namenjenih do 1000 štipendij. Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije vsako leto do konca januarja objavi javni razpis za dodelitev štipendij za deficitarne poklice. Vlogo za štipendijo za posamezno šolsko leto je možno oddati do 20. septembra tekočega leta. Pri štipendijah za deficitarne poklice je pomembno, da prejetje štipendije ne vpliva na višino otroškega dodatka in na višino plačila dohodnine. Dijak lahko skupaj dobiva štipendijo za deficitarne poklice in državno štipendijo. Če dijak ponavlja letnik oziroma ne izpolnjuje pogojev za napredovanje v višji letnik, lahko štipendijsko razmerje miruje. Vendar ne več kot eno leto (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2018a).

Iz preglednice 6 je razvidno število prejemnikov za deficitarne štipendije. Število dijakov, ki prejemajo deficitarne štipendije, vsako leto narašča. Povprečna štipendija je vsako leto enaka – 100 evrov.

Preglednica 6: Deficitarne štipendije

Državne štipendije	Število prejemnikov	Dijaki	Študenti	Povprečna štipendija (EUR)	Porabljena sredstva (EUR)
2015	991	991	0	100	297.200,00
2016	1.527	1.527	0	100	1.351.100,00
2017	2.391	2.391	0	100	2.083.200,00

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2018b.

5.2.4 Štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu

Štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu so za Slovence, ki imajo stalno prebivališče zunaj Republike Slovenije. Namenjene so izobraževanju v višješolskem ali visokošolskem izobraževalnem programu prve in druge stopnje na izobraževalnih ustanovah v Republiki Sloveniji (37. člen ZŠtip-1). Štipendija za Slovence v zamejstvu in po svetu za študij v Republiki Sloveniji pripada Slovencu, ki ima stalno prebivališče zunaj Republike Slovenije.

Imeti mora državljanstvo Republike Slovenije ali status Slovence brez državljanstva Republike Slovenije (38. člen ZŠtip-1). Za Slovence v zamejstvu in po svetu znaša štipendija 200 evrov mesečno (39. člen ZŠtip-1). Sklad določi merila za ocenjevanje vlog v sodelovanju z državnim organom, ki je pristojen za sodelovanje s Slovenci zunaj Republike Slovenije in je skladno s cilji strategije odnosov Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja. Merila iz prejšnjega odstavka so povprečna ocena in tudi aktivno sodelovanje v slovenskih društvih, organizacijah ter drugih strukturah zunaj Republike Slovenije in ocena državnega organa, ki je pristojen za sodelovanje s Slovenci zunaj Republike Slovenije (43. člen ZŠtip-1).

V preglednici 7 je razvidno, da je od študijskega leta 2008/2009 do 2016/2017 število prejemnikov štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu stalno naraščalo. Za študijsko leto 2017/2018 je število teh prejemnikov padlo – za to študijsko leto bilo najmanj podanih vlog v zgodovini te štipendije.

Preglednica 7: Štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu

Študijsko leto	vrednost razpisa v (EUR)	višina dodeljenih sredstev	višina izplačanih sredstev do 2017	višina izplačanih sredstev v 2017	število odobrenih vlagateljev	odobrenih končnih prejemnikov (fizičnih oseb)	število študentov
2017/2018 (234. JR)	275,000.00	29,485.92	0.00	7,371.00	84	84	84
2016/2017 (213. JR)	277,000.00	253,595.68	132,557.04	158,437.00	144	145	145
015/2016 (195. JR)	430,000.00	386,684.52	308,051.41	51,931.00	162	162	162
2014/2015 (178. JR)	600,000.00	751,172.52	628,711.00	99,123.00	196	196	196
2013/2014 (158. JR)	600,000.00	425,627.52	406,154.89	0.00	184	184	184
2012/2013 (140. JR)	550,000.00	437,924.40	418,883.68	0.00	119	119	119
2011/2012 (110. JR)	500,000.00	424,152.00	441,778.00	0.00	172	172	172
010/2011 (92. JR)	460,000.00	390,885.00	385,358.78	0.00	144	144	144
2009/2010 (69. JR)	420,000.00	354,875.64	350,258.87	0.00	129	129	129
008/2009 (51. JR)	420,000.00	261,820.00	257,505.00	0.00	93	93	93

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2018b.

5.2.5 Štipendije Ad futura

Štipendija Ad futura se pridobi za mednarodno mobilnost za izobraževanje, študijski obisk in sodelovanje na tekmovanjih iz raziskovanja ali znanja (46. člen ZŠtip-1). Namen in višina štipendije Ad futura se določi z javnim razpisom (48. člen ZŠtip-1). Za posamezno šolsko ali študijsko leto izobraževalnega programa sklad praviloma nakaže štipendijo za šolnino neposredno izobraževalni ustanovi na podlagi računa – v primeru, če se glasi na sklad, v katerem je navedeno osebno ime štipendista, ali če gre za izobraževalno ustanovo s sedežem v Republiki Sloveniji ter če gre za izobraževalno ustanovo s sedežem zunaj Republike Slovenije in za življenjske stroške na način, ki je določen v javnem razpisu. Štipendija se lahko izplačuje za dodatno študijsko leto po izteku izobraževalnega programa samo, če tako določa javni razpis (56. člen ZŠtip-1).

Po zakonu, če javni razpis ne določa drugače, štipendist po zaključku izobraževanja, za katerega je prejel štipendijo, sklene delovno razmerje z delodajalcem s sedežem v Republiki Sloveniji. Pogodba o zaposlitvi za delovno razmerje je sklenjena s polnim delovnim časom vsaj za toliko časa, kolikor je trajalo izobraževanje. To je za toliko časa, kakor dolgo je štipendist prejemal štipendijo. Oziroma za obdobje, ki je določeno z javnim razpisom. V izjemnih primerih se pogodba o zaposlitvi sklene z delovnim časom, ki je krajši od polnega. Tu se obveznost trajanja zaposlitve preračuna na polni delovni čas. Če štipendist delovno razmerje sklene za krajše obdobje, kot ga določa pogodba o štipendiranju, je dolžan vrniti vrednost štipendije v sorazmernem deležu. To se ujema z obdobjem, ko ni bil zaposlen, preračunanem skladno z gibanjem indeksa cen življenjskih potrebščin. Štipendijo mora vrniti v sorazmernem deležu tudi, če se samozaposli. Štipendist je oproščen vračila štipendije, če med izobraževanjem ali po njegovem zaključku postane trajno nezmožen za delo. To mora dokazati z odločbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije. Sklad lahko odloži izpolnitev te obveznosti, če štipendist nadaljuje izobraževanje na višji ravni izobraževanja za čas trajanja tega izobraževalnega programa. Obveznost sklenitve delovnega razmerja izpolni štipendist, ki je štipendijo prejemal za dodiplomski študij v desetih letih od zaključka izobraževanja, če je štipendijo prejemal tri študijska leta ali manj oziroma v petnajstih letih od zaključka izobraževanja, če je štipendijo prejemal več kot tri študijska leta. Obveznost izpolni tudi štipendist, ki je štipendijo prejemal za podiplomski študij v petih letih po zaključku izobraževanja, če je štipendijo prejemal eno študijsko leto ali manj, v desetih letih po zaključku izobraževanja, če je štipendijo prejemal več kot eno študijsko leto do vključno treh študijskih let oziroma v petnajstih letih po zaključku izobraževanja, če je štipendijo prejemal več kot tri študijska leta (58. člen ZŠtip-1).

5.2.6 Kadrovske štipendije

Do kadrovskih štipendij je težko priti, vendar so zelo priljubljene pri dijakih in študentih. Sklad ali RRA (regionalna razvojna agencija) sofinancirata kadrovske štipendije delodajalcem, ki jih dajejo (69. člen ZŠtip-1).

Sofinanciranje se deli v višini 50 % kadrovske štipendije, vendar ne več kot 30 % minimalne plače. Ko se štipendist izobražuje na ravni izobraževanja in področju, opredeljenem v politiki štipendiranja, se sofinancira v višini 70 % kadrovske štipendije, vendar ne več kot 40 % minimalne plače. Sofinanciranje kadrovske štipendije ne dosega 50 % ali 70 % dodeljene in izplačane kadrovske štipendije. Takrat se znesek sofinanciranja usklajuje ob spremembi minimalne plače. In to vse do takrat, da ne doseže najvišjega možnega odstotka kadrovske štipendije. Za novo šolsko leto se višina sofinanciranja za posameznega štipendista poviša do največ 10 % glede na predhodno šolsko leto. To je na podlagi vložene zahteve delodajalca (71. člen ZŠtip-1).

Pogoji za štipendista, za katerega delodajalec prejema sofinancirano kadrovsko štipendijo, so, da se mora vpisati v višji letnik izobraževalnega programa, za katerega je prejemal sofinancirano kadrovsko štipendijo. Opraviti mora delovno prakso pri delodajalcu vsaj en mesec v vsakem šolskem letu. Ko se izobražuje, se ne sme samozaposliti ali zaposliti. Sprejeti mora ustrezno zaposlitev na delovno mesto pri delodajalcu po zaključenem izobraževanju, za katerega je prejemal sofinancirano kadrovsko štipendijo. Če štipendist ne izpolnjuje teh obveznosti, mora delodajalec vrniti prejeti znesek sofinanciranja kadrovske štipendije za zadnje šolsko leto za štipendista, za katerega je prejemal sofinancirano kadrovsko štipendijo (81. člen ZŠtip-1).

Imamo dve vrsti kadrovskih štipendij. Neposredne kadrovske štipendije, kjer delodajalec izbere štipendista in višino štipendije ter jo nakazuje v celoti. Po zaključnem izobraževanju zaposli štipendista za vsaj tako dolgo, kolikor let je štipendist prejemal štipendijo. Druge pa so posredne kadrovske štipendije, kjer imajo regionalne razvojne agencije enako vlogo kot delodajalci pri neposrednih štipendijah (Računovodja.com 2009).

V preglednici 8 je razvidno število prejemnikov neposrednih kadrovskih štipendij, ki se vsako leto zmanjšuje, vendar je po drugi strani povprečna štipendija vsako leto višja. Najvišja povprečna štipendija je bila leta 2016 in je znašala 389 EUR.

Iz preglednice je razvidno, da študenti predstavljajo veliko večino prejemnikov neposredne kadrovske štipendije.

Preglednica 8: Neposredne kadrovske štipendije

Neposredne kadrovske štipendije	Število prejemnikov	Dijaki	Študenti	Povprečna štipendija (EUR)	Porabljena sredstva (EUR)
2010	1.024	438	586	272	976.223,80
2011	998	423	575	291	1.172.805,00
2012	846	327	519	328	1.053.994,00
2013	731	295	436	337	1.559.831,00
2014	601	235	366	356	886.648,90
2015	691	227	464	352	801.916,70
2016	390	123	267	389	1.113.271,00

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2018b.

Iz preglednice 9 je razvidno, da so se posredne kadrovske štipendije podeljevale do leta 2014/2015. Število prejemnikov vsako leto pada. Po drugi strani pa je bila povprečna štipendija konstantna. Enako kot pri neposrednih kadrovskih štipendijah študenti predstavljajo veliko večino prejemnikov štipendij.

Preglednica 9: Posredne kadrovske štipendije

Posredne kadrovske štipendije	Število prejemnikov	Dijaki	Študenti	Povprečna štipendija (EUR)	Porabljena sredstva (EUR)
2010	1.242	522	720	294	2.352.629,72
2011	1.212	477	735	305	2.557.369,93
2012	1.160	480	680	297	2.878.981,95
2013	1.136	465	671	302	2.469.384,98
2014	1.004	372	632	302	2.371.972,41

Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2018b.

5.3 Prejemanje štipendije v primeru ponavljanja letnika in podaljšanja študentskega statusa

Če štipendist ponavlja letnik zaradi starševstva, posebnih socialnih in družinskih okoliščin, zaradi opravičljivih zdravstvenih razlogov, neizpoljenih šolskih ali študijskih obveznosti zaradi višje sile, se podaljšata štipendijsko razmerje in prejemanje štipendije za dodatno eno šolsko ali študijsko leto.

Štipendist se izkaže s potrdilom o ponovnem vpisu v isti letnik, če ponavlja letnik istega izobraževalnega programa na isti ravni izobraževanja, za katero je pridobil štipendijo.

Starševstvo uveljavlja tisti od staršev, ki prejema starševski dodatek po zakonu, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke. Med izjemne družinske ali socialne okoliščine, ki vplivajo na zmanjšanje učnih ali študijskih sposobnosti štipendista tako, da zaradi tega ni mogel izpolniti šolskih ali študijskih obveznosti, spadajo smrt starša ali osebe, pri kateri je štipendist v varstvu in vzgoji, ali brata oziroma sestre štipendista. Sem spadajo nastanek najmanj 80-odstotne invalidnosti ali težko ozdravljive bolezni starša ali osebe, pri kateri je štipendist v varstvu in vzgoji, brata oziroma sestre štipendista ter brezposelnost ali izguba zaposlitve obeh staršev ali osebe, pri kateri je štipendist v varstvu in vzgoji. Sem spada tudi začasna nezmožnost starša ali osebe, pri kateri je štipendist v varstvu in vzgoji, za delo zaradi bolezni ali poškodbe, ki je trajala neprekinjeno najmanj štiri mesece. Za opravičljive zdravstvene razloge se šteje bolezen ali poškodba, ki je trajala skupaj najmanj štiri mesece v šolskem ali študijskem letu. To je v času, ko je štipendist prejemal štipendijo. Bolezen ali poškodba lahko vpliva na zmanjšanje učnih ali študijskih sposobnosti štipendista, zato ni zmožen izpolniti šolskih ali študijskih obveznosti. To se dokazuje z mnenjem lečečega zdravnika specialista (87. člen ZŠtip-1).

5.4 Izplačevanje štipendij

Štipendist dobiva štipendijo od začetka šolskega ali študijskega leta. Razen, če je državna štipendija ali nadaljnje prejetje Zoisove štipendije. Štipendija se izplačuje do 15. dne v mesecu za pretekli mesec na transakcijski račun štipendista, odprt v Republiki Sloveniji. Če se štipendist izobražuje v tujini, se mu štipendija izplača v enkratnem znesku za posamezno šolsko ali študijsko leto (88. člen ZŠtip-1).

5.5 Mirovanje štipendijskega razmerja

Štipendija se štipendistu ne izplačuje in štipendijsko razmerje miruje, če hodi v isti letnik in ne izpolnjuje pogojev za napredovanje v višji letnik istega izobraževalnega programa na isti ravni izobraževanja, za katerega mu je bila dodeljena štipendija, razen v primerih starševstva, izjemnih družinskih in socialnih okoliščin, opravičljivih zdravstvenih razlogov, neizpolnjenih šolskih ali študijskih obveznosti zaradi višje sile. Štipendije nima tudi v primeru, če izgubi status dijaka ali študenta in mu je dovoljeno opravljanje učnih ali študijskih obveznosti. Vložiti mora vlogo za nadaljnje prejetje državne ali Zoisove štipendije najkasneje zadnji mesec tekočega šolskega ali študijskega leta za naslednje šolsko ali študijsko leto. Štipendist mora vložiti vlogo za nadaljnje prejetje drugih, v tem zakonu urejenih štipendij, v roku, kot ga določa javni razpis ali e-pogodba o štipendiranju. Štipendija se mu ne izplačuje, če dohodek na družinskega člana štipendista, ki prejema državno štipendijo, presega cenzus za dodelitev štipendije oziroma če na strani izobraževalne ustanove ni mogel nadaljevati ali

dokončati izobraževanja. Štipendija mu miruje, ko štipendist prostovoljno služi vojaški rok v Slovenski vojski. Kolikor časa trajajo razlogi za mirovanje, toliko časa miruje štipendijsko razmerje. To ne sme biti več kot tri šolska ali študijska leta in ne več kot eno leto v nepretrganem trajanju na posamezni ravni izobraževanja, za katero je štipendist pridobil pravico do štipendije (95. člen ZŠtip-1).

5.6 Prenehanje štipendijskega razmerja

Do prenehanja štipendijskega razmerja pride, če štipendist ne izpolnjuje pogojev za pridobitev štipendije po tem zakonu. Do prenehanja pride tudi, če prekine izobraževanje ali ne zaključi izobraževalnega programa, za katerega je prejemal štipendijo. Ali pa, ko se izpiše iz izobraževalnega programa, za katerega je pridobil štipendijo. Preneha tudi, če brez pisnega soglasja dodeljevalca štipendije spremeni izobraževalni program ali izobraževalno ustanovo. Če je štipendist dobil štipendijo s posredovanimi lažnimi podatki, mu ta preneha.

Prav tako mu preneha štipendijsko razmerje, če po mirovanju štipendijskega razmerja ne predloži ustreznih dokazil za nadaljnje prejetje štipendije najkasneje zadnji dan mirovanja. Preneha mu tudi, če ne izpolnjuje pogojev, da bi še naprej prejemal štipendijo. To je razvidno iz predloženih dokazil. Štipendijsko razmerje štipendistu preneha, če ne dokonča izobraževalnega programa v okviru trajanja programa oziroma v času podaljšanja študentskega statusa. Preneha tudi, če se samozaposli ali če sklene pogodbo o zaposlitvi oziroma pridobi status brezposelne osebe pred zaključkom izobraževanja ali če štipendist odpove štipendijsko razmerje (97. člen ZŠtip-1).

5.7 Vračilo štipendije

Če štipendist preneha štipendijsko razmerje, mora vrniti štipendijo v vrednosti, preračunani skladno z gibanjem indeksa cen življenjskih potrebščin. Če je dal lažne podatke, mora vrniti štipendijo skupaj s pogodbenimi obrestmi. Tam je obrestna mera za izračun pogodbenih obresti enaka zamudnim obrestim. Znesek za vračilo se preračuna od dneva izplačila do dneva izdaje odločbe o prenehanju štipendijskega razmerja. V primeru pogodbe do dneva izdaje zahtevka za vračilo. Rok za vračilo zneska je 30 dni od dokončnosti odločbe o prenehanju štipendijskega razmerja. V primeru pogodbenega razmerja pa 30 dni od prejema zahtevka za vračilo. Če zamudi pri vračilu, mora plačati tudi zamudne obresti. Če štipendist do konca enoletnega podaljšanja študentskega statusa po izteku trajanja izobraževalnega programa ne zaključi vseh obveznosti izobraževalnega programa, mora vrniti štipendije, prejete za zadnji letnik izobraževalnega programa in za podaljšan študentski status. Vrniti mora neopravičeno prejete zneske štipendij, če ni javil sprememb, ki vplivajo na štipendijsko razmerje.

Dodeljevalec štipendije izda odločbo o vračilu sredstev, v pogodbenem razmerju pa zahtevek za vračilo (99. člen ZŠtip-1).

5.8 Odpis vračila štipendije

Odpis vračila štipendije se izvede, če štipendist opusti izobraževanje zaradi invalidnosti prve kategorije in najmanj 24 mesecev neprekinjeno trajajoče bolezni oziroma poškodbe. Odpis se naredi tudi, če štipendist štipendije zaradi socialne ogroženosti ne more vrniti tudi po odlogu vračila štipendije in če bi bili stroški postopka izterjave vračila štipendije v nesorazmerju z višino terjatve (102. člen ZŠtip-1).

5.9 Novela Zakona o štipendiranju

Državni zbor je aprila leta 2018 sprejel novelo Zakona o štipendiranju (ZŠtip-1), ki se je spreminjala predvsem zaradi predhodne uvedbe avtomatiziranega informativnega izračuna po Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS). Štipendisti bodo oddali vlogo za štipendijo le za prvo leto, potem pa se bo pravica podaljševala po uradni dolžnosti. Podeljevanje štipendij bo bolj enostavno in študentom bolj prijazno. Novela ZŠtip-1 je omilila določbe veljavnega zakona v korist študentov, glede obveznosti vračila štipendije.

Novela ZUPJS, sprejeta konec lanskega leta, je odpravila vsakoletno vlogo za štipendije ter uvedla avtomatizirani informativni izračun. Ta bo vsako leto avtomatično podaljšal pravico do štipendije, če bo štipendist do nje upravičen. Sledila je sprememba ZŠtip-1. Odpravila bo administrativne ovire za štipendiste ter razbremenila štipenditorje, kot so centri za socialno delo in javni skladi. Spreminja se odločanje o dodatkih k štipendiji in poenostavitev preverjanja pogojev za pridobitev pravice do dodatka za bivanje. To je samo ob prvi vlogi in ob morebitni spremembi začasnega bivališča ter za dodatek za uspeh. Ta bo odvisen samo od povprečne ocene in ne več od točk ECTS. Pridobili ga bodo tudi študenti v času absolventa, ki do njega sedaj pogosto niso bili upravičeni. Dodatek za uspeh se dodeli tudi na prehodu iz prve na drugo bolonjsko stopnjo, kar do sedaj ni bilo mogoče. Pogoji za mirovanje in prenehanje štipendije bodo enostavnejši. Štipendija je vezana na raven izobraževanja in ne več na izobraževalni program. Raven izobraževanja je višja od že pridobljene. Odpravljeno je obvezno predhodno pisno soglasje.

Navedene so spremembe določb veljavnega zakona. Te so bile do zdaj pomanjkljive in v škodo študentov. Prva je podaljšanje roka za zaposlitev štipendista po zaključku izobraževalnega programa, ki prejema kadrovske štipendije. To je iz enega na dva meseca. Sprememba je tudi možnost nadaljevanja izobraževanja iz prve na drugo bolonjsko stopnjo ter

iz srednje poklicne na srednje tehniško izobraževanje. S tem se morata strinjati tako delodajalec kot štipendist. Štipendist, ki zaradi zdravstvenih ali drugih opravičljivih razlogov ne bo dokončal letnika, ne bo vračal štipendije. Študentje, ki ne bodo zaključili izobraževanja v času absolventa, bodo vračali štipendijo samo za eno leto, za čas absolventa. Do sedaj so jo vračali za dve leti. Zakon se začne uporabljati za šolsko oziroma študijsko leto 2018/2019 (ŠOS 2018)

6 SKLEP

Po zakonu so osebe javnega prava država, samoupravne lokalne skupnosti, javni zavodi, javni gospodarski zavodi, javne agencije, javni skladi in javna podjetja. V njihovi pristojnosti je izvajanje javnih nalog, javnih dejavnosti ali opravljanje javne službe.

Javni skladi so ena izmed specializiranih oseb javnega prava, v našem sistemu so urejeni z Zakonom o javnih skladih. Javni sklad lahko ustanovi država, pokrajina ali občina. Za ustanovitev javnega sklada je potreben ustanovitveni akt. Sklad ima odgovornosti in obveznosti ter obvezne sestavine, kot sta ime in sedež.

Študij v Republiki Sloveniji je brezplačen, enako srednje šole, vendar to še ne pomeni, da dijaki in študenti med šolanja nimajo stroškov, zato poznamo možnosti spodbud, ki olajšajo dijaško in študentsko življenje. Za kritje teh dodatnih stroškov so namenjene štipendije.

V empiričnem delu smo analizirali trenutno stanje prejemnikov štipendij s pomočjo podatkov, objavljenih na MDDSZ. S statističnimi analizami lahko na podlagi pridobljenih podatkov poudarimo dejstvo, da se število prejemnikov štipendij vsako leto spreminja.

Pogoji za pridobitev štipendij so različni, državne štipendije prejmejo mladi iz socialno šibkejših družin, enako tudi občinske štipendije in štipendije raznih fundacij. Lahko so povezane z ucnim uspehom ali pa ne. Zagotovo pa je, da je vse več mladih, ki si brez tovrstne pomoči, predvsem šolanje zunaj domačega kraja, težko privoščijo. Število prejemnikov državne štipendije vsako leto narašča, izjemi sta leti 2012 in 2013, ko je bilo število prejemnikov najmanjše. Razlog za to je bilo stanje in gibanje javnih financ, ki se je v Sloveniji od leta 2008 dalje poslabšalo. Drugi zelo pomemben razlog je primanjkljaj v državnem sektorju ter njegov dolg. Ta dva razloga sta glavna za ukinitve državne štipendije.

Ker je državna štipendija namenjena prav študentom, ki izhajajo iz socialno šibkejših družin, je ukinitve štipendije eden izmed razlogov, zakaj se dijaki in študentje ne odločajo o študiju izven domačega kraja. Prav tako ima ukinitve štipendije velik vpliv pri dijakih in študentih glede izbire nadaljnjega šolanja. Znanje nima državljanstva in štipendija bi morala biti dostopna vsem, ki jo potrebujejo za izobraževanje.

Zoisova štipendija je namenjena dijakom in študentom kot spodbuda za doseganje izjemnih dosežkov in s tem ustvarjanje dodane vrednosti na področju znanja, raziskovanja, razvojne dejavnosti ter umetnosti. Podeljuje jo Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS, pridobijo pa jo lahko dijaki, študenti ali udeleženci izobraževanja odraslih. Pogoji zanje se določajo vsako leto sproti glede na oddane vloge. Ker število prejemnikov Zoisove

štipendije vsako leto pada, lahko trdimo, da slovenski dijaki in študenti ne dosegajo izjemnih dosežkov in ne ustvarjajo dodane vrednosti na področju znanja.

Štipendija za deficitarne poklice je namenjena izobraževanju za tiste poklice, za katere na trgu dela ni dovolj kadra glede na potrebe delodajalcev. Deficitarna področja in izobraževalne programe določi država, višina štipendije pa je med nižjimi (100 evrov mesečno), vsako leto je podeljenih do 1000 štipendij, se pa lahko deficitarna štipendija dodeli hkrati z vsemi štipendijami, razen s kadrovsko.

Štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu so namenjene Slovencem, ki živijo v sosednjih državah, in potomcem slovenskih izseljencev za študij prve ali druge stopnje v Republiki Sloveniji. Od leta 2009 do leta 2016 je število prejemnikov stalno naraščalo, razen v študijskem letu 2017/2018, kjer je število prejemnikov najnižje v zgodovini te štipendije. Kot osnovni namen te štipendije je navedeno spodbujanje in povezovanje mladih slovenskih rojakov v zamejstvu in po svetu z matično domovino.

Štipendija Ad futura je namenjena vlagateljem, ki želijo pridobiti štipendijo za izobraževalni program v tujini. Prav tako je ta štipendija namenjena tudi za pomoč pri izobraževanju tujih državljanov v Sloveniji. Štipendijo Ad futura je možno pridobiti za študijske obiske v tujini, za obisk poletne šole, sem sodijo tudi razpisi za štipendiranje programa Erasmus+.

Namen kadrovskih štipendij je povezovanje mladih in gospodarstva, tako si lahko podjetja z dolgoročnim kadrovskim načrtovanjem zagotovijo razvoj ustreznih kadrov in tako spodbudijo razvoj podjetij. So v povprečju najvišje med vrstami štipendij, kljub temu pa jih je vsako leto veliko nepodeljenih. Prednost kadrovskih štipendij ni samo v tem, da so v povprečju najvišje, temveč tudi to, da zagotovijo takojšnjo prvo zaposlitev po končanem šolanju, zato so obveznosti kadrovskega štipendista večje. Vendar pa kljub temu število dijakov in študentov, ki prejemajo kadrovsko štipendijo, vsako leto pada.

Državni zbor je aprila 2018 sprejel novelo Zakona o štipendiranju, ki bo začel veljati s šolskim oziroma študijskim letom 2018/2019. Po novem bodo štipendisti oddali vlogo le za prvo leto, potem se bo ta pravica podaljšanja vsako leto po uradni dolžnosti. Ta sprememba bo vplivala tudi na dodatek za bivanje in za uspeh, ki bo odvisen samo od povprečne ocene. Štipendija bo vezana na raven izobraževanja in ne na izobraževalni program. Dobrodošla sprememba je tudi to, da štipendist, ki bo prejemal štipendijo zaradi zdravstvenih ali drugih opravičljivih razlogov, ne bo vračal štipendije, čeprav ne bo dokončal letnika. Če študentje ne bodo zaključili izobraževanja v času absolventa, bodo vračali štipendijo samo za eno leto, torej za čas absolventa.

LITERATURA

- Bohinc, Rado. 2005. *Osebe javnega prava: javni zavodi, javna podjetja, javne agencije, javni skladi*. Ljubljana: GV Založba.
- Državni zbor Republike Slovenije. 2012. *Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide - 004. Nujna*. <https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/seje/evidenca?mandat=VI&type=pmagdt&uid=931D972688911CE5C12579EB002BFC88> (1. 5. 2018).
- Dujić, Slobodan. 1997. Preobrazba sistema javne uprave v Sloveniji – izhodišča, cilji in nekateri pričakovani problemi. *Javna uprava* 33 (2): 211–232.
- Flucher, Andreja. 2004. *Javni skladi na državni in lokalni ravni s poudarkom na stanovanjskem področju*. Magistrsko delo, Fakulteta za podiplomske državne in evropske študije Kranj.
- Grafenauer, Božo. in Brezovnik, Boštjan. 2006. *Javna uprava*. Maribor: Pravna fakulteta.
- Javni študentski, razvojni, invalidski in preživninski sklad 2018. *Jamstveni, preživninski, invalidski sklad*. <http://www.jpi-sklad.si/> (26. 3. 2018).
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. 2018a. *Štipendije*. http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/stipendije/ (21. 3. 2018).
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. 2018b. *Štipendiranje*. http://www.mddsz.gov.si/si/ujeljavljanje_pravic/statistika/stipendiranje/ (23. 3. 2018).
- Mladina.si. 2012. *Ukinitev štipendij za tuje študente*. <http://www.mladina.si/108432/ukinitev-stipendij-za-tuje-studente/> (28. 3. 2018).
- Racunovodja.com. 2009. *Razlike med programoma Neposredne kadrovske štipendije in Posredne kadrovske štipendije v okviru enotnih regijskih štipendijskih shem*. http://www.racunovodja.com/clanki.asp?clanek=4003/Razlike_med_programoma_Neposredne_kadrovske_stipendije_in_Posredne_kadrovske_stipendije_v_okviru_enotnih_regijskih_stipendijskih_shem (24. 3. 2018).
- Roškar, Simona. 2002. Uničujoče prisilne poravnave: kako deluje Javni sklad za razvoj malega gospodarstva v Mariboru. *Večer*, 23. julij, 9.
- Setnikar-Cankar, Stanka. 1997. *Proračunska poraba, decentralizacija in komercializacija javnega sektorja, Zbornik IV. dnevi slovenske uprave*. Ljubljana: Visoka upravna šola.
- ŠOS (Študentska organizacija Slovenije). 2012. *ŠOS podpira tuje študente v boju za svojo štipendijo*. <https://www.studentarija.net/sos-podpira-tuje-studente-v-boju-za-svojo-stipendijo/> (2. 5. 2018).
- ŠOS (Študentska organizacija Slovenije). 2018. *Novela Zakona o štipendiranju*. <http://www.studentska-org.si/novela-zakona-o-stipendiranju/> (20. 4. 2018).
- Trpin, Gorazd. 1997. Preobrazba slovenske javne uprave. V *Zbornik Demokracija – vladanje in uprava v Sloveniji, Politološki dnevi*, ur. M. Brezovšek 159-174. Ljubljana: Slovensko politološko društvo.
- Trpin, Gorazd. 2000. Javni skladi in javne agencije v luči reforme javne uprave. V *Zbornik Dnevi javnega prava*, ur. M. Brezovšek 175–188. Portorož: Inštitut za javno upravo.

- Trpin, Gorazd. 2013. *Področja javne uprave in pravnih oseb javnega prava*. Ljubljana: GV Založba.
- Trstenjak, Verica. 2003. *Predpisi s področja javne uprave*. Ljubljana: GV Založba.
- Virant, Gregor. 1998. *Pravna ureditev javne uprave*. Ljubljana: VUŠ.
- Virant, Gregor. 2004. *Pravna ureditev javne uprave*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Virant, Gregor. 2009. *Javna uprava*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Vlada Republike Slovenije. 2012. *Predloga Zakona za uravnoteženje javnih finance*. [Http://imss.dz-rs.si/imis/0e8934f8f3ee532d8a09.pdf](http://imss.dz-rs.si/imis/0e8934f8f3ee532d8a09.pdf) (27. 4. 2018).
- Vodovnik, Zvone. 2014. *Pravni temelji delovnih in socialnih razmerij*. Ljubljana: IUS Software GV Založba.

PRAVNI VIRI

- Stanovanjski zakon (SZ-1). *Uradni list RS*, št. 69/2003, 18/2004.
- Zakon o državni upravi (ZDU-1). *Uradni list RS*, št. 113/2005.
- Zakon o filmskem skladu Republike Slovenije (ZFS). *Uradni list RS*, št. 17/94, 22/00.
- Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP). *Uradni list RS*, št. 13/14, 10/15, 27/16, 31/16.
- Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). *Uradni list RS*, št. 65/09, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13
- Zakon o Javnem nepremičninskem skladu Republike Slovenije (ZJNepS). *Uradni list RS*, št. 86/2010, 75/2012.
- Zakon o javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (ZJSKD). *Uradni list RS*, št. 29/2010.
- Zakon o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije (ZJSRS). *Uradni list RS*, št. 78/2006.
- Zakon o javnih agencijah (ZJA). *Uradni list RS*, št. 52/2002, 51/2004.
- Zakon o javnih skladih (ZJS-1). *Uradni list RS*, št. 77/2008, 08/2010.
- Zakon o javnih uslužbencih (ZJU). *Uradni list RS*, št. 63/2007.
- Zakon o podpornem okolju za podjetništvo (ZPOP-1). *Uradni list RS*, št. 102/2007, 57/2012, 82/2013, 17/2015, 27/2017 in 13/2018.
- Zakon o razvoju malega gospodarstva (ZRMG). *Uradni list RS*, št. 18/91.
- Zakon o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (ZSKZ). *Uradni list RS*, št. 19/2010.
- Zakon o Skladu Republike Slovenije za nasledstvo in visokem predstavniku Republike Slovenije za nasledstvo (ZSNVPN). *Uradni list RS*, št. 29/2006, 105/2009.
- Zakon o Slovenskem filmskem centru, javni agenciji Republike Slovenije (ZSFCJA). *Uradni list RS*, št. 77/2010, 40/2012.
- Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2). *Uradni list RS*, št. 20/2011, 57/2012 in 46/2016.

Zakon o stvarnem premoženju države, pokrajin in občin (ZSPDPO). *Uradni list RS*, št. 14/2007.

Zakon o štipendiranju (ZŠtip). *Uradni list RS*, št. Ur. l. RS, št. 59/2007.

Zakon o štipendiranju (ZŠtip-1). *Uradni list RS*, št. 56/2013

Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS). *Uradni list RS*, št. 62/2010.

Zakon o varstvu okolja (ZVO-1). *Uradni list RS*, št. 39/2006.

Zakon o zavodih (ZZ). *Uradni list RS*, št. 12/1991, 8/1996, 36/2000.